

Megjelenik hetenkint háromszor u. m. kedden, csütörtökön és szombaton.

Előfizetési díj:

Egész évre . . . . . 12 forint o. ért.
Félévre . . . . . 6 " " "
Évnyegyedre . . . . . 3 " " "
Egy órára . . . . . 1 " " "

Szerkesztői szállás:
belső szónokozó 12. szám.

Kiadó hivatal:
középutca Stein J. könyvkereskedése.

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI LAP.

Hirdetési díj:

1. sor 6 l. 3-szor 5 kr. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj.

Hirdetések felvételnek:

Bécsben: Oppelk Aljosánál (Wollzeile 22.)
Hessenstein és Voglernél (Wollzeile 9. szám.)
Pestben: Z. J. M. (Király utca 60. sz.)

Nyitási díj:

20 kr. előleg beküldése mellett címzendők.
Kiadó-hivatalnál

P. I. 729

Előfizetési felhívás

„K. KÖZLÖNY”

1869-iki folyamára.

Egy évre . . . . . 12 forint o. ért.
Félévre . . . . . 6 " " "
Évnyegyedre . . . . . 3 " " "
Egy órára . . . . . 1 " " "

Az előfizetési pénzek kiadó Stein Jánoshoz (bel-középutca Stein könyvkereskedése) küldendők, hol a pontos szétküldésről gondoskodik.

Gr. Mikó Imre és Nagy Péter Kolozsvár város volt országgyűlési képviselői választóikhoz.

Tisztelt polgártársaink!

A napokban bezárt országgyűlés, melyen önök bizalma folytán a magyar törvényhozás tagjai sorában foglaltunk helyet, kétségkívül egyike volt a legfontosabb, nemzetünk életében korszakot képező országgyűléseknek. Midőn képviselői megbízatásunk ideje lejártára, előbbi állomásunkra visszatérünk; a bennünk helyezett bizalmat megköszönve, kedves kötelességünknek ismerjük röviden vázolni az országgyűlés főbb mozzanatait.

Ha összehasonlítjuk hazánk és nemzetünk állapotját az országgyűlés megnyílása előtt és bezárása után, lehetetlen mély hálával le nem borulnunk a nemzetek és országok sorsát kormányzó végtelen Bölcsesség és Jóság előtt; mert — ha öszintén bevalljuk — többet nyertünk, mint, a mennyit a nehéz napokban, a viszonyok mostohasága, a helyzet veszélyessége miatt, egy-hamar kiküzdni remélhettünk.

Akkor egy roskadozó birodalom sulya alatt nyugó országozka valánk, erőszakkal elszakítva az anya-ország kebeléről. Ősi alkotmányunk, jogaink, szabadságunk eljártoktattnak valának kikiáltva, helyükbe ránk erőszakolva egy idegenszerű alkotmány, melyen a czéglül kifüggesztett egyenjóság, anyanyelvünkre fordítva egyenlő szolgálókat jelentett. Az egymásra következtet kísérletekkel úgy jogaikból, mint vagyonából kifogatott ország, fejedelmi hitelevelink megsemmisítésével, mesterségesen beakasztva egy nagy birodalomba, melynek tanácsában idegen nyelven, idegen érdekekből rendelkezett volna felettünk az idegenekből álló nagy többség.

Most nem külön ország, hanem egy nevezetes része vagyunk az alkotmányos és nagy Magyarországnak, melynek trónján koronás király ül, a ki a nemzet színe előtt ünnepélyes esküvel fogadta, hogy hű öre lesz az ország alkotmányának, szabadságának és törvényeinek. Kik különszakítva gyengék, a hatalom és önkény áramlatának maratalékul valánk dobva, most mint szervek részei a nagy egésznek, ő vele és általa erősek lettünk.

S kikkel egyesültünk?

Azokkal, a kik testvéreink, a kiktől elszakadásunkat háromszáz év óta gyászoltuk; azokkal, kikkel mint a multban, úgy a jövőben is együtt alkothajuk a magyar állam önállóságát.

A 48-ban kimondott s az alkotmány visszaállításával újabb is megerősített unió ez országgyűlésen szabályozott részletekben, s lépett ez által a bevégzett tények sorába.

Nemcsak mi, hanem azok a társországok is, melyek sok századon keresztül jóban roszban híven osztoztak az anyaországgal, kölcsönösen elfogadott és királyi szentesítést nyert törvény alapján megújították a régi frigyot; a multa kölcsönösen fátályolt vetve, öszintén nyújtottak jobbot s képviselőik által elfoglalták helyüket a magyar országgyűlésen. Ez országgyűlésnek jutott részébe, csaknem negyfedel század után újból helyreállítani Szent István birodalmát.

Miután egyesült az, a mit azért daraboltak volt, szét, hogy leigázhassák, bizton remélhetjük, hogy elég erős lesz megvédeni, fenntartani és öregbíteni visszanyert szabadságát.

E nagy országának, a magyar birodalomnak élén nemzeti kormány áll, mely felelős a királynak és felelős a nemzetnek. Oly kormány, melynek érdeke azonos a nemzet közérdekével és a mely csak addig állhat, míg bírja a nemzet bizalmát.

Annyi keserű és nehéz év után ez országgyűlés látható ismét nemcsak nemzeti kormányt, hanem egyszersmind olyat, mely saját többségének kifolyása,

Ez országgyűlésnek sikerült megoldani azt, a mit a pragmatica sanctio csak nagyjában körvonalozott volt, és a mi épen azért folytonos viszály magvát képezte: a kiegyezkedés királynak más országaival. E kiegyezkedés által lettek testvéreink, szövetségeseink azok, a kikkel mindeddig, kölcsönösen féltékenykedve, ellenséges lábon álltunk. E kiegyezkedés szabadtította ki nemzetünket a serelemi politika taposó malmából, melyben minden erőnk, időnkét fölemészttve, saját kifejlesztésként elősegítésére semmi sem maradt. E kiegyezkedés a vissza Magyarország állami önállóságát, mely már ma ugy tényleg, mint névleg Európa-szerte el van ismerve. E kiegyezkedés emelte őt Budát viszont királyi lakká, testvériesen megosztván Bécselel az ezeltől kizárólagos királyi lakvárossal: ma már Magyarország királyát nem idegen földön, nem idegen székvárosban, hanem saját szívében, ősi fővárosában keresi és találja.

Mátyás király palotája az országgyűlés folyama alatt lett ismét születéshelye, annyi század óta, az első királyi gyermeknek. Ez országgyűlés elé lőnek terjesztve megerősítés végett kül országokkal kötött kereskedelmi szerződések.

Mind e tények elvitathatatlannal tanúsítják, hogy a magyar állam már valahára nemcsak papíron, nemcsak szerződésekben, törvénykönyveiben, hanem a valóságban is önálló.

Miután kezeink — úgy a bilincsek lehullásával, mint közjogi viszályaink lecsalapultával — megszabadultak, szabad tér nyílt a törvényhozásnak tenni emagunkért, országos érdekeinkért, kipótolni a százados mulasztást, módot nyújtani arra, hogy Európa polgáriassult országaitól sok részben hátramaradt nemzetünk, azokat valaha elérhesse és velők lépést tarthasson. Feladatunk nemcsak ősi alkotmányunkat átírdomálni a 48-iki új alapon és elvek szerint; nemcsak a kor igényeinek megfelelő törvények által biztosítani az egyén szabadságát; hanem ezelszerű intézkedésekkel kipótolni azokat a házagokat, melyeket az ország szellemi és anyagi érdekeire vonatkozólag hagyott a régi törvényhozás — Husz év alatt, mely időközben törvényen kívüli állapotban valánk, hatalmas léptekkel haladt Európa; a társadalomban új viszonyok, új szükségek termettek, új constellatiók állottak elé, melyek a törvényhozás figyelmét ki nem kerülhetik.

Nagy feladatát mikép fogta fel és megoldani mennyire volt képes az országgyűlés: azt tényeiből, alkotott törvényeiből lehet megítélni.

Mindenekelőtt a 48-ban kimondott elvek alapján, a haza polgárainak számát gyarapította, az egyenjogosultságot kiterjesztette a magyar föld területén lakó azon hazánkfiakra is, a kiktől hínánk kell, hogy velők valamint szellemi és anyagi örök, szintűgy a szabad hazát hön szerető és jáváért áldozatkész polgárainak száma is tetemesen öregbedett.

Hogy a szabad polgárok lélekismeret-szabadságát biztosítsa, részletezte és így életbeléptette a hitelekezeteknek 1848-ban elvileg kimondott egyenjogoságát. Miután egy hitelekezet sem bírand semmi politikai fölényvel a másik felett jogosan remélhetjük, hogy ezental a vallás nem lesz többé válaszfal a haza polgárai között.

Mivel állandóul és igazán szabad csak az a nép lehet, mely a szabadságot érteni, becsülni képes, a mely magát erkölcs és szellemi műveltségével érdemesíti a szabadságra: kiváló gondja volt az országgyűlésnek a magyar törvénykönyvben eddig nem létezett új törvény, a népoktatási törvény alkotása; s hisszük e törvényvel nemzetünk jövő emelkedésének vetette meg alapját.

Országunk anyagi érdekei sem kerültek el a a törvényhozás figyelmét, bizonyítják ezt a perrendtartás, kisajátítás és főleg a számos vasúti törvények, melyek között Erdély sem lön elfeledve, mert számára 80 mérföldnyi jutott azon vas-ereztből, melyen áramlik a civilizatio, a vagyonosság, és a melynek vége azonos a mivel világ végével. Megértik valahára, hogy három rövid év múltával Erdély nem lesz elszigetelve az európai kereskedelemtől és így nem lesz arra kárhozható, hogy bö áldás idején természetnyeit értékesíteni nem tudva, saját szírába fuljon, — szükség idején pedig éhhálálal küzdjön.

Megvetette — nézetünk szerint — ez országgyűlés szabadságunk és anyagi jólétünk alapjait, és gondoskodott arról is, hogy e szabadságot kül erőszak le ne tiporja; e célból hozta a véderőről szóló törvényt. Midőn e törvényben kimondta, hogy a hazának arra képes mindegyik fia megváltatatlannal katonaköteles, a haza lakóinak törvény előtti általános egyenlőségét tényleg életbeléptette és egyszersmind a hadsereg értelmiségét fokozván, módot nyújtott arra, hogy az az újabbkori hadtan

követelményeinek megfelelő lehessen. E mellett hazánk legújabb történelmében oly fényes nevet, a honvédséget megörökítette; a honvédségről hozott és szentesített törvény által megvetette alapját a magyar hadseregnek.

A közevitett adók egy részét eltörölni, a közevitleneket lejobb szállítani nem állott hatalmában az országgyűlésnek, mert mind a kiegyezkedés, mind az állam háztartása és szükségei, mind pedig az európai mostani feszült viszonyok között nélkülözhetlen nagy hadsereg tetemes kiadásokat igényelnek; azonban gondoskodott arról — habár e tárgyban csak előlegesen lehetett intézkedni — hogy a közteher lehetőség arányosan oszoljék s ne legyen egy adóág is tulterhelve, míg a másik mód felett kiméltetik. De ha az adókat lejobb szállítani nem állott hatalmában az országgyűlésnek, tölle feltehetőleg mindent megtett az adóképesség emelésére, hogy az adók ne váljanak elviselhetlen terhekre. Erre czéloztak a fennebb jelzett anyagi érdekeinket tárgyozó intézkedések. Magyarország adóját egy más, nem nagyobb területű állam könnyen elbírná, valamint mi is rövid időn könnyen elfogjuk fizetni. Ugyanis a közlekedési eszközök, jelesen a vasutak szaporodása következtében — melyek létesítésére mind maga az ország jelentékeny kölcsönt fordít, mind külföldi nagy tőkepenzeket nyert meg — a fekvő birtok s főleg a minden országnak aranyal- ezüstnél feljobb becsülendő kincse: az emberi kéz és ész munkája értékben megsokszoroztatik; a könnyű közlekedés, a kereskedelmi gyors csere által jövedelmező új meg új alkalmazást nyer és a keresetnek újabb dús forrásai nyílnak meg. Nyugat-Európa eléggé bizonyítja, mily gazdag uzsorával kamatoznak a középítkezésre fordított tőkék.

Azonban a természetben nincs ugrás. Mig ez irányban kifejtett munkásságunk gyümölcseit szedhetjük, az adók kétségkívül súlyosak lesznek vállainkon: de bizonyára nem nyomásztók, mihelyt megdondoljuk, hogy ezek szabadságunk alkotmányunk államisága biztosítására, fenntartására elkerülhetlenek; és bizonyára elviselhetők, mihelyt tudjuk, hogy ezeket magunkért, saját érdekeinkért, közhazánk jólétéért, felvirágzásáért, és nem idegen kezekbe fizetjük, hanem a kezelők szoros számadással tartoznak nekünk. A minthogy ez volt az első magyar országgyűlés, mely elébe részletes költségvetés lön terjesztve az ország bevételeiről, kiadásairól, és a mely tényleg gyakorolta az alkotmányt biztosító jogát: megszavazta vagy megtagadta — belátása szerint — az eleibe terjesztett költségvetés egyes tételeit.

Mondhatná valaki, hogy mindez nagyon kevés egy országgyűléstől, melynek tartama három évre terjedt; de így csak az szólhatna, a ki nem tudná, hogy ez országgyűlés folyamát egy véres háboru szakasztotta meg, hogy a megmaradt részből csaknem két évet a kiegyezkedési előzmények, törvények, a koronázás, az új szervezkedés, az első delegatió emésztett, el, hogy az országos belkérdekre bizonynyal alig maradt egy év. E mellett azt sem kell felednünk, hogy az országgyűlés, mihelyt a belreform terére lépett, nem volt teljesen tájékozva számos nagyfontosságú kérdésben és közjogi viszonyaink körül folytatott nagy harcainak utófajdalmai mellett a pártok nem is alakulhattak a belreformok szükségei szerint. Mikép is készülhetek volna a hazafiak azon ügy anyagi, mint belpolitikai tömérdek reformra; ezek részletei felül mikép tájékozhatták volna magukat oly időben, midőn a haza létele fölött mindenki szeméi előtt, midőn a haza jobb napjai, azon napjai, melyekben önmaga fogja intézhetni saját ügyeit, csak a messze távolban és a kétesremény sugaraiban derengtek; midőn a közügyektől, elvonultság a passiv ellentállás volt az első honfrierény? Nem könnyű volt tájékozunk magunkat, midőn a hossz-asztétség után a teendők halmaza állott előttünk, s főleg midőn az újabb kor követelményeivel szemben nem volt kielégítő az a gyakorlati készség, melyet csak néhány honfirtársunk a 48 előtti országgyűlések hagyománya gyanánt hozhatott magával.

De mindez akadályok s az idő aránylagos rövidsége mellett is, a reform terén számos sürgős kérdést oldott meg az ország, illés, vagy készített elő a megoldásra. Sőt ha többet nem tesz vala, mint végrehajja a kiegyezkedést, úgy hisszük, csupán ez egy is nevezetes mozzanat, új korszak lesz vala nemzetünk életében; mert lehetővé teszi, hogy az utána következők osztatlan erővel és idővel munkáljanak a belreform terén.

A mi a hozott törvények, határozatok szellemét és általában az országgyűlés működésének irányzatát illeti, ezen ama többség politikája tükrözik, melynek igénytelen tagjai voltunk mi is. E

politika végeztélja: Magyarország állami önállása, béke künn és benn az egyén lehető legnagyobb szabadságával. A kül békét biztosítottuk az által hogy megszereztük az országnak közvetlen befolyását azon kérdések eldöntésére, melyektől a béke fennmaradása függ egyszersmind kötöttünk új és szoros szövetséget a béke biztosítására; reméljük, hogy az egyesült erők tekintélye vissza fogja tartoztatni lehető ellenségeinket országunk megtámadásától, és ha ezt nem volna képes, bizton hisszük, hogy gyorsan visszaverend minden megrohanást.

A belbékét a társországokkal való kiegyezkedés, Erdély szorosabb egyesülése és a hazában lakó minden nemzetiségek jogos igényeit kielégítő törvények által hittük biztosítani. A jogegyenlőséget, — melyet a különböző nemzetiségtű honpolgárok, politikai és polgári tekintetben eddig is élveztek — kiterjesztettük nyelvük használatára is, teljesítve mindazon kívánságukat, melyek a kormányzat és gyors igazságszolgáltatás feltételeivel ellentétben nem állanak. Elmentünk a legszélső határig, addig, a melyen tul Magyarország nem maradhatott volna többé Magyarország, és e kérdésben az országgyűlés minden pártjai egyetértettek.

Mi lesz ezen politikának eredménye, azt a jövő mutatja meg; de hogy nem eredménytelen, nem meddő, azt már is tények igazolják. Kétségre vonhatlan tény, hogy mielőtt a nemzet nagy többsége ezen ösvényre lépett volna, az ország alkotmány nélkül, szabadságától megfosztva, jogaitól kivétközve, idegen kormány és törvény alatt nyögött; a külföld csak úgy ismert, mint részét egy más nagy birodalomnak; Szent István országa szétdarabolva, a lajtántuli országok irányunkba ellenszenvenek, ipar, kereskedelem pangásban, az elszegényedés növekedőben volt. Most azonban alkotmányunk helyreállitva, a nemzet szabad, hazai törvényei és nemzeti kormány alatt; a külföld elismeréssel és méltánlylattal emlékszik a magyar államról, melyhez teljes bizalommal fordulnak tőkepenzesei és tetemesen segítik nagyüzertű vállalatainkat; a lajtántuli országok szövetségeseink, koronás királyunk a legjobb indulattal irányunkban. Erdély uniója tetteleg létesítve s újabb törvény által szabályozva, Horvát-Szlavon országgal teljesleg kibékítve; helyre van állítva Szent István birodalma. És ebben ipar, kereskedelem a legelénkebb mozgásban, a társadalom minden rétegeiben új élet pezseg.

Ha hazánk, nemzetünk jövője nem képezne gondjaink legszentebekét, azt kérdenők Tisztelt Polgártársainktól: azért, hogy e politika mellett egynemelyeknek a haladás nem elég gyors; ha a tizenhét év hosszú év fonák kormányzata által okozott sebeket alig másfél éves kormányunk begyógyítani nem volt képes; ha nem mondhatjuk, hogy mindent megnyertünk, a mit óhajtottunk s több kívánnivalónk nincs: eldobjuk-e ezt az alapot, melyen rövid idő alatt ily tömérdek vívmányt mutathatunk fel s kitegyük magunkat, hazánkat, ennek jövőjét, fennmaradását egy eddigelé csak nemlegességben határozódó új politika kétes eshetőségeinek?

De mi ily kérdést önknek nem teszünk, mert tudjuk, hogy a közelmultban Erdély érezte legkeservesebben a gyorsan váltakozó experimentatiók káros következtéseit; mi szeretett városunk választóiban több önzéstelen hazaszeretetét tesszük fel, mintsem bármily szédítő ígéretekkel elesábitva, a bizonyost feláldoznák a bizonytalanért.

Franklin politikai katejában így szól honfiaihoz: „Ha valaki azt mondja nektek, hogy van mód meggazdagodni, vagy bármely irányban nagyot és maradandót teremteni ernyedetlen, folytonos munka és igyekezet nélkül: ne higgyetek neki, mert nem igazat mond nektek.” E nagy igazságot nem kell szem elől tévesztani hazánkfiainak. Mert igazán szabadokká csak azok a nemzetek lettek, melyek sorsukat nem tették egy nap, egy év, vagy egy nemzedék esélyeitől függővé, hanem folytonos munkásság által szerezték meg és tanulták megtartani s becsülni a népek nagysága- és szabadságának alapfeltételeihez tartozó tényezőket: az anyagi jólétet és szellemi műveltséget. Ellenben a minden egyszerre elérni törekvő nemzetek, mindenüket kozkajátékra vetve, a lehetlen utáni küzdelemben véreztek el.

Midőn becses bizalmukat újból melegen megköszönjük, azzal a meggyőződéssel vagyunk, hogy Kolozsvár városa érdemes választói ezután sem fogják megtagadni öszinte támogatásukat attól a politikától, mely a kozkajáték esélyeitől irtozva, biztos úton törekszik arra, hogy Magyarország szabad, önálló, hatalmas, virágzó és így boldogabb legyen, mint valaha.

Kelt Pesten, decz. 11-én 1868,
Gr. Mikó Imre, Nagy Péter,
Kolozsvár városa volt képviselői.

Mire van szükségünk?

(S.) Az országgyűlésnek, s nemsokára az évnek is vége lett.

Zárszámlánk, melyet ezek bezártával készítettünk, kedvező vala, sőt annyi s oly fontos és nagy horderejű eredményeket, nagybecsű nyereségeket mutat fel, s mennyit és a minőket háromszázados önfenntartás küzdelmünk, sérelmi politikai vajadásunk folytán alig mertünk remélni.

A mit a honfiai lelkesedés, vitézség és önfeláldozás, a lángoló honszeretet megannyi nyilvánulási kivívni nem bírtak, azt a szintén hazafiai eszély, kitartás és tapintat végre megszerezte.

Az alap, melyet a király és nemzet közt létrejött kiegyezés teremtetett, oly széles, hogy azon a nemzet, a hon egész jövő nagysága megfér, — oly szilárd, mikép edes mindnyájunk arra építendő boldogságának öröktartósságu élet ígérhetünk.

A ki csak némileg higgadtan bírja fel-fogni helyzetünket, az adott körülményeket, melyek közt akarva, nem akarva mozognunk és működnünk kell, annak bizonyára szükségfeletti mindezeket bővebben részletezni.

Az, azt is könnyen belátandja, sőt kellőképpen méltányolandja, mit nyert Magyarország a közelebb lefolyt országgyűlési cycles munkasága által.

Ámde mi erdélyiek, kik látjuk, érezzük az e vívmányokból nekünk jutott nagybecsű, életmentő osztályrészt, kik örülünk annak, a mit a közös magyar haza nyert, de ép oly világosan belátjuk azt is, mit, mint a haza egyik része, veszítettünk, megszoktuk már, hogy akár általános európai kérdést, akár egyetemes magyar közügyet tárgyalunk, az általános szempontokon kívül azon tekinteteket is szemügyre vesszük, melyek minket erdélyieket külön is érdekelnek.

A hazafi bölcsesség helyreállítja Magyarországot területi épségét, a honegységet. E honegység menté meg ez országrészt, részint az absolutismus jármából, részint az elnemzetlenítés örvényéből. E honegységet üdvözöltük annak idejében, mint reményeink egyetlen horgonyát, melyhez többi hazafi óhajításaink valószínűsítését köthetjük, kötöttük is, a minthogy más menedékünk valóban nem volt, nem lehetett.

Ezt ne feledjük soha. Ne téveszszük szemünk elől, midőn a teendőkről, további politikai magunktartásáról gondolkozunk.

Ha földrajzi fekvésünk más volna, ha ethnographiai viszonyaink nem volnának olyanok, a milyenek, avagy ha ugyanezen viszonyokkal Szt-István birodalmának kellő közepében fekvőnk, az aggodalom árnyéka sem bántana.

De miután kétségtelen ugyan, hogy Magyarország szükséges kiegészítő része, sőt erőssége vagyunk, másfelől azonban az sem tagadható, hogy némi tekintetben gyöngéjét is képezzük, tartozó kötelességünk, hogy azt az előnyt, melyet nekünk a honegység nagy ténye nyújt, féltékenyen őrizzük,

s azt saját romlásunkkal veszélyeztetni óvakodjunk.

Mi azt óhajtjuk, hogy Erdély Magyarországnak ne csak amolyan alkotrésze, hanem egyszersmind méltó magyar része is legyen és maradjon.

Helyzetünk jobbra fordulását, melyet az 1848-49-iki táblalabor korban, s később az absolutismus és alkotmányosság korszakában használni vártunk, meghozandja azon fejlődés, mely a hazai alkotmány, s országos önkormányzatunk helyreállításával összes közmívelődési és közgazdasági viszonyainkra nézve megindult s mindinkább gyarapszik.

A fejedelem és törvényhozás atyáskodó gondoskodása hosszas elválás után összekötött a haza szívével, érezzük vele együtt, de ne akarjunk az egygyé lett testnek, külön gondolkozó feje s külön cselekvő tagja lenni.

Csatlakozzunk mint eddig a haza nagy bölcséhez, kövessük annak zászlóját, mely eddig is képes volt érdekeinket oly fényes sikerrel megvédeni, s bizonyára ezután is tudni fogja, miként mozgassa elő jóllétünket minden irányban.

Mire van e szerint legtöbb szükségünk az új esztendőben?

Feladatunknak, csekély véleményünk szerint, ugy felelünk meg legjobban, ha Erdély minden magyarja, sőt minden rendű és rangu alkotmányosan gondolkozó honpolgára valóságos nemzetiségi különbség nélkül összetart, s az eszélyesség és mérséklet politikáját követi.

Ez lesz a legszebb új évi ajándok, melyet hazánknak s a jövő nemzedéknek adhatunk, s a melyért, kétségkívül, saját megelégedésünket nyerendjük cserébe.

Pest, december 30. 1868.

(r. l.) A kik hajlandók volnának elhinni mit politikai elleneink úton útfélen papolnak, hogy tudniillik a dynastiával és a lajthántúli népekkel kötött frigy Magyarország — ősi törvények által biztosított — állami önállóságát esorbát ejtett, hogy hazánk alkotmányos kifejlődését inkább gátolni fogja, nem pedig előmozdítani, hogy Magyarország annak következtében süllyedésnek induland, — azokat bátorokunk egyszerűen oly jelenségekre figyelmeztetni, melyek máskor talán föl sem tűnnének előttünk, de a mostani körülmények között jellemzők.

Értjük a külföldi sajtó nyilatkozatait. Hogy a magyar-osztrák kiegyezés azokat bántja leginkább, kik éppen a magyarok (a dynastia, ugy a lajthántúli népek feszült viszonyát akarták önmalmukra kiszakmányolni) — nagyon természetes.

Az egyesült osztrák magyar birodalom közös erővel áll most ünnö terveik kivitelének útjában, és ezt zokon veszik.

Mi volna tehát rájuk nézve czélszerű? Az, ha a két rész között annyi fáradozás, annyi munka után létrejött frigy meglazulna, — mert ekkor talán még balázhatónak a zavarosban.

Hintik is a konkolyt derekasan, — izgatják a népeket minden kitalelt módon egymás ellen, kitzitják a lépveszszót, de mi nem hionók, hogy madarat fogjanak.

nagygyá teve. A hogyan gyermekes képzeletünk közönségesen nagyobbnak festi a mit csodálgatunk, hogy meglátván végre s a gigasi nagyság közönséges növéssé haladván, itéletünk a való mértékénél is alább süllyed, s a nagy haladó, kit érdemeinek csodálatokban Atlasznak gondolánk, kiseddéd sorvad, mint mi vagyunk földnek egyéb szüleményei: ugy vagynak viszont esetek, hol a jelen is tulhaladja a nagyító képezelet festéseit, s többet letünk, mint váránk. Engem itt a sors ére. Elevebben tünt fel lelkem előtt azon szerencsétlenek emléke, az az ő hajdani erejük, nagyságok, midőn most Vajda-Hunyadra beérénk, s a nyeregben ülő asszonyok és leányok sokaságán, mert éppen hetygásár vala, keresztül vergődénk.

A vár udvara egyenetlen quadratum, a szerént építve, a hogy ezt kelni engedé a márvány felsziget. Északi oldalát, honnan a hid van által-veve a széles és mély várgödörön, Hunyadi építetét, a vajda és magyarországi gubernator; keleti oldalát fia Mátyás a király, szinte a kápolnáig; a mi azon tul van, az innen kinyult bástyával, Bethlen Gábor a fejedelem.

Udvára a Bethlen soránál a legpartosabb, a Mátyásénál a legalantabb, s amaz jóval szélesebb, mint ez. Ellenben a Bethlen sora csak szükségre vala építve; a királyé és a gubernatoré pompára is. Legszebb kilátás a király sora erkélyéről var, mely az épület testéből kihasasodik.

Midőn a vajda építeni kezdte itt, kétségen kívül állának épületek, mert a hely alkalmas vala a puskapor feltalálása előtt erősséggé fordítottat, az épület nem egyszerre, nem kész rajz után tétet, hanem a mint idő, szükség, érték engedék; ezt bizonyítja sok szög és zög, ezt a csodás fedél. Neki légnék tetszetett bevégezni a magasorát a hid oldalában s átellenben a kápolnát, mely nem vala kevésbé szükséges, mintegy bástya.

Ezen eljárást követő jóakaróink között — talán mondanunk sem kell — első sorban a porosz sajtó áll, melynek mindenható mozgatója, Bismarck gróf orra alá legtöbb borsot tört a magyar-osztrák frigy, — bérenczei által tehát azért igyekszik majd itt, majd ott gyantsítani, féltékenységet gerjeszteti, csak hogy feszültséget hozzon létre.

Legközelebb a „Nord deutsche Allgemeine“ útegeit állította fel, ugyancsak lövöldözöttet reánk, és arra figyelmezteti Magyarországot, hogy „vigyázzon, különben a bécsi politika áldozatává lesz.“

Hiszzen a részvételhez figyelmeztetés nagyon szép, meg is köszönök bizonyára, ha tiszta szívvel eredne, de nagyon gyanus rugói vannak, melyeket ismerünk, s a melyek minden áron egy kis bel-összettközés létrehozásán működnek, — aztán meg elfeledni látszanak azok a Bismarck-organumok, miszerint Magyarország sokkal nagyobb tényező, sokkal fontosabb politikai szerepet viszmég európai lényeges kérdésekben is, s ezenkívül kormányása élén sokkal szilárdabb diplomata állnak, semhogyan Bécsben — csak ugy mint eddig, — en hagatelle bánjanak el vele, államférfiai meghallgatása s bizonyára döntő befolyása nélkül üzhelnének politikát, melynek az ország áldozatává lehetne.

Az idők változtak. Hajdan nélkülünk intették ott fenn a politikát, és abba minden sürgetés mellett sem tudtunk magunknak befolyást szerezni, de most e befolyás biztosítva van számunkra, használni is fogjuk azt mindenesetre; most már nincs többé bécsi vagy osztrák, hanem van magyar-osztrák politika, melynek iránya kijelölésében Magyarország is hathatós részt vesz kormányása által.

Ha Bismarck figyelmet akart gerjesztetni a főlebbi czikkkel, csalódott; ha ingerelhetni vélte általa a magyarokat, felsült, e gyönyörű fércz éppen karácsonyi ajándéku érkezett ide és ugy fogadtatt, a miut megérdemlé — gúnyal, megvetéssel.

Ugyan kérjük, mi okból izgatna a porosz sajtó ily módon, ha azok az ócsárolt új törvények aláásták, megsemmisítették volna Magyarország állami önállóságát? hiszen ekkor könnyebben elbánnék a porosz politika mind Ausztriával, mind Magyarországgal... holott most, éppen azért, mert ezek egyesültek, van gátolva nagyravágyó tervei kivitelében, tehát szakadást igyekszik előidézni, azt hívén: „divide et vinces!“

Bismarck e folytonos fészkelődése és áskálódása is eléggé bizonyítja, hogy Magyarország sokkal jelentékenyebb állami függetlenséget szerzett az utolsó országgyűlés alatt, és hogy a külföld is sokkal nagyobb snylt fektet reá, semmint első pillanatra gondolkók.

Ad normam Deák párt, a baloldal is alakított központi bizottmányt, a mely a választó kerületekkel folytonos összeköttetésben álland; azonban csak a jövő hó derekán, miután tagjai most többnyire a vidéken vannak, jelenleendő a választások ügyében 10—14 nap mulva tartandó bizottmányi gyűlésekben.

Fiumei gubernatorrá, hirszerint, Inkey fog kineveztetni.

Lapszemle.

A „Hazánk“-ban közelebből egy czikk jelent meg a Tisza Kálmán tollából: általános kortosriadó s a parlamentarismus alapelveinek megtagadása az. Nem tudjuk volt-e a „M. Polgár“ részére is szánya egy

A Hunyadi János alkotmánya egyenes sorban emelkedik a vár árkából. Onnan emelkedik az a négy oszlop is, mely a négy erkélyt tartja s egyszerre épült a fallal. A négy erkély kilencz ajtón által nyit egy sétáló korridort (folyosót). Szédítte fönk, a mint ennek ablakaiból a vár mélyébe lepillantánk s a négy erkély rettentés vastagságu pilasztereit (négyoszlop oszlop), s a hidat tartó magas és izmos oszlopot elnézünk. Ezen oszlopok magassága nyolczvanhét láb; ugyanannyi a várfalé, a hol az legteljesebb; s a várfoka, ha a mérés nem hibás, huszonkilencz öllel volt feljebb a Zalasad patakjánál, mely kétfelé váltván a Bethlen sora felett a hidoszlopok közt fut el s itt malmot forgat.

A palota földszint áll, alatta a vajda lakószobáinak. Boltozatját négy lábnyi diametert, három ölnyi magasságu, nyolczszögű vörösmárvány oszlopok tartják a palotát hosszában két egyenlő részre osztván. A hol a boltozatok éles szeletei bezárják magokat, rózskákat látni a haza, a Hunyadiak, a Szilágyiak s mások czimereikkel. Az ajtóhoz legközelebbi oszlopra az van faragva hosszas szögletes bettkkel: Hic opus fecit fieri Magnif. Dn. Joannes de Hunyad, Regni Hungar. Gubernator anno dni. 1452.

Csaknem átellenben a hiddal áll a templomcska. A Hunyadiak hollója a gyűrűvel s a Szilágyiak vadkecskéje itt is látattja magát és sok izben. Az udvaron, a grádics mellett veresmárványban látni a Hunyadi-ház megújított, megbővített czimerét: a paizs első és utolsó mezejében a hollót, a másodikban és harmadikban a koronát nyújtó orozslányt, a sisak felett két emelkedő szárnyat. A Mátyás sora mellett egy bástya kél, melyet Buzogány-bástyanak mond a magyar, az oláh Pisztriczének azaz tarkának, mert külső színe négy-szögekre van felszeldelve s be van mázolja fejez,

másolat, de szerdai száma élén eredeti czikk gyanánt szerepel. Álljon bármiként, de ha már egy a Királyhágón inenni lapban világot látott, jónak látjuk közleni mi is a „Századunk“-nak erre tett észrevételeit, a mint következők:

„A haza téré képviselő, még alig, hogy megpihentek az ősi tűzhelyeknél, midőn a jövő választások csatája már is az egész vonalon kitört, még pedig oly mérvben, hogy a haza a pártvezérek maguk is egymásután belévegyültek.“

Alkotmányos országban e küzdelem természetes és így jogosult; sőt még az eszközök a fegyverek minősége sem jöhet ily alkalommal a gyengébb idegzetű lelkiismeretesség bírálata alá.

Az angol hasonló viszonyok közt azon elvvi üti él a kérdést, hogy „mindnyájan gyarlók és bűnösök vagyunk.“

Nincs tehát ellenvetésünk a közönséghez intézett nyilatkozatok vagy a nép közé szórt pronuniciamentok miatt; de van komoly kifogásunk oly enunuciatio ellen, mint a minővel Tisza Kálmán a „Hazánk“ karácson napi számában a nagyközönséget meglepte.

A kormányképes balközép vezére szentünnepi leaderét — melyet a „M. Polgár“ is jónak látott egész terjedelmében a „H.“-ból átvenni — ezen szavakkal végzi be:

„Ha azonban megvesztegetés, a hatalommal visszaélés és más jogosulatlan eszközök hoznak létre... oly országgyűlési többséget, mely a mult többség utján halad; akkor a képviselőház nem lévén többé a nemzeti valódi közvélemény kifolyása, a mesterséges többség elnyomójává válik a nemzet valódi többségének, megszegtevé maga az alkotmányosság alapelve, — kétségesé válik az alkotmány békés utoni változtatása s az alkotmány formái közti elnyomást — annak megtámadása, követheti;... ne tegyék tehát ki veszélynek — már mint a jobboldal — a nemzet nyugalomát és a haza biztonságát.“

E sorok rövid értelme az, hogy a jobboldal a választásoknál bizza magát a jó Istenre; mert ha ezt nem teszi és ha Tisza Kálmán ugy találja, hogy a jobboldal lehető győzelmét a hatalom befolyásának, vagy a netaláni választási visszaéléseknek köszönheti: akkor ő nem ösmeri el a leendő többséget a nemzet közvéleménye s jogai depositariúsának, s akkor valószínűben fe fog következni egy kis ellentállás, a békés átalakulás megszakadása s még más egyéb a mi ilyen dolgokkal vele jár.

Ismét és ismét elolvastuk az idézett sorokat, mielőtt e commentárt hozzá megirtuk volna; de miután meggyőződünk a felől, hogy itt félreértés fenn nem foroghat, az iránt is tisztában voltunk azonnal, hogy ily fellépés ellenében nem lehet más a teendők, mint a leghatározottabb szembezállás, s a mint a példabeszéd mondja, „a gyermeknek saját nevével való nevezése.“

Igen uraim nem kevesebbről van itt a szó, minthogy Tisza Kálmán ur belátásától discretiojától függjön-e, vajjon a jövő országgyűlés többségének, tehát a törvényhozó hatalomnak határozatai, a haza polgárainál a köteles tiszteletre s engedelmességre találjanak-e, avagy nyílt ellenszegülésre.

Lehetnek, vannak a becsvágynak, az önbizalomnak, a hatalom varázsától elszédített nagy embereknek sajnálatos aberratioik, — de mi türelmetlenül nézünk szét és kérjük, hogy hol a közhasznú működés ama lajstroma, hol a tudomány s a polgári érdemek azon láncolata, mely T. K. ur ilynemű praetensioit lélektanilag indokolhatná s némileg menthetővé tehetné?

kék, veres szívekkel. Ennek tölcser tetejéről az égi tűz 1815. június 11-kén lehasít vitorláját a kettefű sást; azóta lehullott a tölcserfedél is, s nemsokára boltja fog beomlani. Az uradalom akkori kamarai adminisztrátora osdolai Bögözi Antal ur sokat költe saját erszényéből, hogy a mi romlani elkezdett, épségben maradhasson; uralkodóink pedig, esztendővel azután, hogy én ott valék, harmadnapot mulatván a hunyadi várban, harmincz-ezer forintot fizettete ki a szükséges igazításokra.

Egy másik bástyája Nyebajza: ne félj! nevet visel. Ez a maga kéményalaku tetejével egy folyosó által van a Bethlen Gábor sorához csatolva. A várat borbátvizi Bája István ur két különböző szempontból festette le, nagy hűséggel; elébb nekem, azután Döbrentének s ez köbe metszve adá ki az utolsóbbat. Emez többet mutat, mint az elsőbb; nevezetesen a két bástyát, a várbeli kápolna oltárvegét, s a városbeli templomot.

Mi volt Vajda-Hunyad és mi az most!? A palota, hol Hunyadynak nagyjai gyűltek vala össze, mostan so- és vaspáho. Nagy és tiszta lelkű férfi, mely kevés örömet érzél vala te munkás és örökös tusakodások közt elélt napjaiban, ha láthatad volna, betekintvén a végzések könyvébe, mi várja hunyad után hazádat és hazádat!

Nem hagyhatám el e szent helyet azon emlékezés nélkül, hogy itt egy ember fűtőgeté a kemenyeket, ki később várdi püspökké, egy király kincstartójává, miniszterévé, egy özvegy királyné corregenssévé, egy királyi gyermek gyámjává leve, s tovább magyarországi primássá, esztorgami érsekké, kardinálisá, a kit ellensége mindnefelett irgyelt királyának, a kit egész Európa tisztelt, csodált (Martinuzzi) — a magyar Himenes.“

TÁRCSA.

Kazinczy Ferencz Vajda-Hunyadról. *)

(1816.)

„Azon gyönyörű völgyön, mely Szebentől, Hunyadon végig Magyarország felé nyúl, egy más kiadéd völgy nyílik, közel Dédácshoz, dél felé, s az visz azon helyre, mely nemzetünk előtt örökre szent marad, mert a legtisztelester magyarnak birtoka, még pedig ősi birtoka, sőt szülője is volt: a Vajda-Hunyadra. Szántva vannak e völgy körül a földes urak; maga a szük völgy füvet terem és sok kutyát. Sebes patak fut el rajta s a patak szélén kék és fehér szőlő áll: Barcsa és Alpestes. Hunyad megett alul áll: Barcsa és Alpestes. Hunyad megett alul áll: Barcsa és Alpestes. Hunyad megett alul áll: Barcsa és Alpestes.“

Már tiszor déle Hunyadon valánk. Felcgvárt reméltem találni, mely akként uralkodják az alanti táj fölött, mint a dévai, s ime az itt nem elébb tünt szemembe, mint a csodás fedelt magas falaiival, mint a Hunyadi vár már előttem vala a mezővároska, minden disz élkül, hasonló egy nagyobb faluhoz, melynek ura a szögletét foglalta el a vár. Hatalmasabban a vár megett alul áll: Barcsa és Alpestes. Hunyad megett alul áll: Barcsa és Alpestes. Hunyad megett alul áll: Barcsa és Alpestes.“

*) Lapunk következő számában egy érdekes czikkorozatot kezdünk meg, Kazinczy Ferencz 1816-dik évi erdélyi utjának ismertetését. E czikkorozat Kazinczy Ferencz erdélyi utját tárgyzó 25 levelének adataiból van összeállítva. Kazinczy leveleinek 16-dikát, mely Vajda-Hunyadot írja le, kétszeresen érdekesnek tartjuk egész terjedelmében közölni most, midőn szóban forog, hogy e vár magyar királyi kastélyává alakítottván át, újból visszaállították hajdani fényébe.

Aztán ha higgadtan vizsgáljuk a T. K. ur által oly „alto supercilio“ felvetett kérdést rögtön belátandjuk, hogy az abból kifejtett okoskodás az utána vetett „autosepha“-val együtt valóságos „non sens.“

Tisza ur ugyanis a kormány által a választásokra gyakorló befolyásra s a vesztegetésekre czéloz.

Mindkét eset lehető, mindkettő feltétlenül kárthatandó s a jogtalan beavatkozást vagy a pénz általi vesztegetést a nép fenségi joga ellen intézett oly gyalázatos merényletnek tartjuk, mely ellen minden polgártársunkat a jog és becsület nevében szövetkezésre hívjuk fel.

A vesztegetés, a választások árnyoldala ellen kell, hogy legyen törvény, kell, hogy legyen bíró.

A választások eme kinövésai meggátolására minden parlamenttel bíró országban van jobb vagy rosszabb törvény. De ha ezen törvény alapján a bíró határozat — ugy el van intézve az ügy.

Verificationalis szabályaink, eljárásunk nekünk is van. Ha ezek hiányosak, ám járuljon T. ur azok javításához, de azt a jogerzet, a parlamentarismus elemi ismeretei nevében követeljük, hogy a verifikált képviselők házat a nemzet többsége kifolyásaul eleve ismerje el. — ha csak azt nem akarja velünk elhitetni, hogy a verificáló illetékes hatóság verdictje felett van még egy fensőbb areopag, — és ez Debreczen városa praesuntiv képviselőjének külön véleménye.

De hogy ezen állítás mintha közbejött vesztegetések miatt a parlament már többé nem volna a nemzet valódi képviselő testülete — mennyire alapos, és hogy a baloldal vezére mennyire tartja szem előtt a parlamentarismus történetét, — annak illusztrációjára legyen szabad itt némely tényeket felhozni.

Angliában tényleg a parlament a legfőbb hatalom.

Az angol parlament fénykora a múlt századba esik, nevezetesen 1740-től 1789-ig.

Ezen korban a választási vesztegetések iszonyu mérvben gyakoroltattak.

Nem csak egyes választó szavazatának volt meghatározott ára, nem csak egyes „rotten-boroughs“ szava bocsáttatott nyíltan áruba 8, 10, 20 ezer fontért, — de még az egyes képviselők is árt szabtak, s a kormány megfizette szavazataikat.

És kérjük, a Pitték, Foxok, Sheridanok, Templek parlamentje nem az angol nemzet jogosult képviselő volt-e? s a gyenge elméjű III. György királyon kívül találkozt-e angol, ki máshol kereste volna az angol nép jogosult többségét, közvéleményét?

A reformbill után a választások már tisztább uton módosultak; de azért a vesztegetés a leleményesség minden impertinentiájával üzetik mai napig is. Egyik jelölt egy ribizkebokrot, a másik egy nyergét vásárolt meg a becsületes kortesválasztótól több ezer fontért, a harmadik elhagyja hitét, protestánsá lesz. — E mellett a választás elleni panasz felette költséges, a bizonyítás felette korlátolt.

Az angolok ismerik a bajt, orvosolják is a hól lehet, de azért nem vonják parlamentjük jogosultságát kétségbe, mint Tisza Kálmán ur; — mert elég esélyesek, hogy a fekélyekért nem vágják le magát az életerős testet; mert tudják, hogy minden ez oldalról tulhajtás magát a választási szabadságot rontja meg.

De ha Tisza Kálmán ur a parlamentarismus classicus földjén nem talált alapot merész doctrinájához, honét vehette azt? Vagy tán eredeti az eszme?

Ó korántsem; ott vannak a coup-d'état, ott Cromwell híres „kiseprése“ a 18-ik Brumaire, a december 2-ika, szóval az ellenforradalmak és rebellek okmányai. — A történelem ezen gyászos lapja mindegyikén megfogadjuk találni Tisza Kálmán ur elméletét a nemzet valódi többsége és a parlament többsége közötti különbségről.

Hál istennek, emyire jutottunk fiatal parlamentar életünk harmadik esztendejében.

Ily tanokat hirdet nem szélső, nem a derékbal, de nem is a reactio, — hanem a kormány-képes balközép vezére!

Igaz, hogy Tisza ur ezuttal még nem jelezé, hogy ő maga minő állást szándékozik elfoglalni az általa felvetett praemissák természetes következményeivel s fejleményeivel szemben. Lehet hogy újra csak a fatalis toll ragadta el az író, s hogy eszéigában sincs saját „tel est notre plaisir“-jéül függeszteni fel a nemzet képviselőnek jogosultságát. Lehet, szeretnők is hinni.

De mi ugy vagyunk kénytelenek venni a szót, a mint irva van; ugy pedig a mint irva volt, szó nélkül nem hagyhattuk.

Legyen azonban bárhogy — azt mindenesetre figyelmébe kell ajánlanunk a balközép vezérének, hogy politikai combinációjá egymásutánjából még egy más nagy momentum is önként követhetnének, s ez — a polgárháboru, a nemzeti öngyilkosság.

Azért uraim lassan a theoremákkal; Egyébiránt hisszük, hogy a nemzet össze fogná zuzni azt, ki legszebb jogai ellen ily támadást komolyon intézni merészlene; állana bár a merénylő tekintélyben, érdemekben még sokkal magasabban, mint a hogy áll Tisza Kálmán ur.

Törvényhatósági élet.

Torda, decz. 18. A megye évnegyedes bizottsági gyűlésének folytatása és vége.

E gyűlést követte a díszes főispáni ebéd, hol főispán ő mlga ő cs. kir. apostoli Felségéért, fensége Királyának és gyermekeiért emelt poharat, kitörő éljenések között életre ő Fenségeiket. A felköszöntések megkezdetvén, számos toaszok mondatak, melyek közül kiemelem: a m. kir. méltósági teletés miniszteriumért, kir. biztos gróf Péchy Manó ő nmltgáért, nagy hazánkfa Deák Ferenczért, a testvér horvát nemzetért, Fiume, a magyar teugerpártért, az unioért, a népek szorosra fűződő testvérisüléséért, a honvédségért és a m. honvédsereg kinevezett főparancsnoka főherczeg József ő fenségeért.

Ez utóbbi toaszról József főherczeg ő fensége, volt honvéd ügyvéd Nagy Imre indítványára táviratilag értesített határozatot, s fogantatására honvéd-egyleti elnök Szigethi Miklós kért fel, ki is távirat által üdvözölte ő fenséget, melyre másnapon a következő felelettel lön Szigethi Miklós szintén táviratilag megisteltve: „Legyen szives azoknak, kik rólam megemlékeztek, üdvözletükért legőszintébb hálámát kifejezni.“ József főherczeg.

17 kén a bizottsági gyűlés tovább folytatván, a jegyzőkönyv hitelesítése után a főispán ő mlga biztos magán értesülés alapján azon örvendtes hírrel lepte meg a bizottságot, miszerint a kolozsvár-brassói vasútvonal Tordát fogja érinteni; a vett értesítés rendkívüli örömet keltett, mire ő mlga zajos éljenésekkel üdvözöltetett, mert igen sok érdekekre megnyugtató a m. kormány ezen intézvénye. Tudjuk, hogy ő méltósága a főispánnak e tekintetben nagy köszönettel tartozik első helyen Torda, azután a megye és Aranyos-szék, sőt a Királyhágó inenni rész is, s bizonyosan hálás elismeréssel is fog viseltetni.

Alispán Miksa Elek a megye közigazgatási ügyeiről, közzgazdászati, egészségi állapotáról, a múlt évnegyedes bizottsági gyűléstől a jelenig terjedőleg tesz kimerítő és megnyugtató jelentést; kiemelendő ezen igen nagy gonddal és minden részletre kiterjedő, csinál összeállított, jelentés, melyért a bizottság elismerését jegyzőkönyvileg fejezte ki.

Ugyancsak Miksa Elek, mint a kiküldött szavazatszedő bizottság elnöke jelenti, miszerint a választás eredménye lett, hogy szavazattöbbséget ugyan Horváth Mihály nyert, de nem általános többséget, és így Horváth Mihály és Boér Albert között új választás lenne elrendelendő.

Mire Boér Albert megköszönve a bizottság előtt az iránta nyitvánuló megistelt bizalmat, kijelenti, hogy körülményei miatt megválasztása esetére is kénytelen visszalépni; 1861 ben erélyesen működött alkotmányos alispán Boér Albert megjelénzetve, e visszalépést a bizottság tudásul veszi, és Horváth Mihály egyhangul megválasztottnak nyilvánított, s azonnal ünnepelesen fel is eskettetett.

A nevelésügy érdekében még a múlt bizottsági gyűléstől kiküldött bizottság jelentése általános helyesléssel találkozott, s annak értelmében, miután az országgyűlés e tekintetben is törvény által intézkedett, a m. kormány kezdeményezése bevártni határozatot.

M. Bogát községének pedig azon kérését illetőleg, mely mellé egy kimutatást mellékelve azon község iskolai alapjáról, kérte a bizottság abbeli pártoló feliratát, miszerint M. Bogáton egy elemi iskola és alreál-tanoda állítassék, tekintve, hogy real-tanoda nem állítható fel, mivel ott az ipar és kereskedelem nincs oda fejlődve, sőt azon osztályok nem is léteznek; tudomást vevén bizottság a csatolt kimutatásból gr. Gyulai Lajos azon nemes kezdeményezéséről, mely szerint a kérdéses iskola létesíthetése érdekében igen szép kegy ala pitványt tett, köszönő iratot szavaz nek; valamint előismerését fejezi ki a több birtokosoknak is, kik e nemes czélra áldozatkészen adakoztak.

Alispán Miksa Elek szintén a bizottsági gyűlés előtt 100 frt o. e. alapítvánnyal kíván járulni ezen nevelő intézet felállításához, mely ajánlat örömmel fogadtatott s czimzett alispán megjelénzetetett; egyszersmint mivel a kimutatott alap nem okmányilag lett kimutatva, ennek ily módoni kimutatására egy 3 tagu bizottság küldetett ki, addig is elhatározatot M. Bogát községe nemes törekvésének jóváhagyására, a közzgazdászati miniszteriumhoz intézett felirattal egy elemi iskola felállítására érdekében.

A megyére nézve igen fontos al-járai út vonal megnyithatása érdekében a szükséges sziklarepezések és hidak kiépítésére az útmunka megváltásai alpból bár főispán felhívására 800 frt előlegeztetni határozatot.

Veress Dénes indítványára a Kolozs megye által készített, elfogadott és megerősített nyert mezőrendőri szabályoknak e megyébeni életbeléptetése érdekében annak megvizsgálása, a megyei érdekekhez idomítása s ez iránti véleményadás végett alispán Miksa Elek elnöklete alatt ügyvéd K. Nagy Imre és Veress Dénes bizottságba nevezettek, a jövő évnegyedes gyűlésre munkálatukat be adandók.

A koronázási ünnepélyen megyénk bandériálistai felszerelési költségeire a főispán által elő-

legezett, de mai napig még vissza nem fizettet bátralekos 427 frt 11 krnak a büntetési alpból leendő kifizetése indítványoztatván, az indítvány elfogadtatott és főispán ő méltóságának a megye érdekében tanúsított áldozatkészségéért meleg köszönet szavaztatott.

Ezek főbb tételei bizottsági gyűléstünknek, mely a legnagyobb higgadság, mérséklet és a kormány iránti táutoritábilan bizalom jellegével a legszebb rendben folyt le.

K. . . i.

Vidéki levelezés.

M. Vásárhely, decz. 28 kán, 1868. — Az év vége meghozta M. Vásárhelynek elvégre a takarékpénztár megalakulását, mai napon lettek megválasztva az illető hivatalnokok és választmányi tagok. Elnök lett id. gr. Teleki Domokos, ki, mint ideiglenes elnök, hazafias buzgalommal vezette a több napi tanácskozást mindaddig, míg a mai nap esteli 8 órája a szép eredményt diadalmasan megkoronázta.

Diadalmason, moudom, mert a 8 óra után bevégzett szavazatszedést nagyszerű fáklýásmenet köveite. Nem ugyan a nagy munka szerencsés bevégezésének ötletéből, hanem ennél egy sokkal nagyobb szerű és országos érdekű munkának szerencsés és eredménydús bevégezése szolgáltatta erre az alkalmat — az országgyűlés bevégezését értem — Marosszék választói szerette tisztelt képviselőjüket ezúttal, mint politikai celebritást tisztelték meg bizalomnyilvánításukkal.

A menet a legszebb rendben indult meg a piacról zenekisérlettel, s fenn a Szt-Miklós-utczában a Teleki théka előtt a fáklýások hatalmas kört formálván, id. gr. Teleki Domokos csakhamar megjelent közöttük, s miután elmondva lett neki, hogy ezen tisztelés egyfelől bizalomnyilvánítás a lefolyt országgyűlési többség elvei és eredménydús működése iránt, de másfelől a volt képviselő hazafisága és egyéni érdemei iránt is változhatatlan bizalmat és elismerést jelez; a gróf, ámbár a takarékpénztári hosszas tanácskozások vezetésétől kissé kimerültnék látszott, mindazonáltal fiatal lelkesültséggel választó, a hazaszeretet és öntudat jutalmát szépen esceletvén, végül megjegyezte, miszerint kora bár hajlott, mégis bir még annyi szellemi és phisikai erővel, érzi magában, hogy hazáját még szolgálhatja.

Harsány és lelkes éljenzés követte a buzgó és hazafias szavakat, s minden arcáról leolvasható volt, hogy képviselőt, ki bizalmunknak helyesebben megfelelne, mint gr. Teleki Domokos, nem választhatnánk.

Mánap főkirálybíró ő mlgnál diszbed adattott, hol a megistelt egyénre emelt többszörös pohárköszöntések is arról tanuskodtak, hogy a kit a lefolyt három évre bizalmunkal fölruháztunk az annyira megfelelő várakozásunknak, miszerint akárhany következő három évre is nálánál érdemesebbet és méltóbbat azon állomásra fölállítani nem tudnánk.

r. 1.

Segesvár, decz. 26. 1868. — A lapok, talán a „Herm. Ztg.“ után, közölték, hogy Segesvárt több polgárokat motoztak ki és muszka pénzeket kaptak; nem akarjuk ezen hír kovácsolást „tendentiosus“-nak nevezni, de a segesvári polgárság érdekében felhiva érezül magunkat a fennehílt hirt oda módosítani, hogy azon faluban, melyről irtuk volt, hogy a favágatásnak a város érdekén nem csak ellenszolgált, de az oratorit és erdőszt tetlegesen is bántalmazta, és a melyet ennek következtében katonaság szállott meg Vozsling, Czelina falujában, a város birtokát haszonbélrelő Th. urhoz, kinek egy fia Bukarestben gyógyszerész, 3 ismeretlen úr állított be — körülbelül az erdei kibágás előtt pár héttel — a kik közül egyik „négy szem között“ több ezer rubellel kínálta, felszólítván őt a Dacorománia érdekében közreműködésre, de Th. ur az ajánlatot nem fogadta el, sőt arról az inspektornak jelentést tett, jegyzőkönyvre adta az esetet, mely azonnal fel is jelentetett a kir. biztos urnak.

Nem volt tehát motozás Segesvárt, s muszka pénzt sem találtak, hanem a jelen kormányhoz ragaszkodó egyik hí polgár feljelentette a kormányellenes izgatás körülményeit és bízhetőleg ez adott alkalmat az elferdítésekre, mit a magyar lapok is után közöltek.

A múlt héten érkezett vissza az országgyűlésről képviselő Fabritius Károly, kit a „jung sa chsok“ fáklýásmenével tisztelték meg, bizalmunkat nyilvánítván a követnek az országgyűlésen követt magatartásáért, mire Fabritius lelkes szavakban adta elő a magyar kormányának a szász nemzet érdekében tett üdvös intézkedéseit, kiemelvén a Segesvárnak vezetendő vasutat és ajánlotta választóinak a m. kormány iránti feltétlen ragaszkodást, mint a szász nemzetre nézve jelenben legüdvösebb politikát, s egyuttal élesen megróta az ellenpártnak törekvéseit, melyek valamint a múltban áldást a szász nemzetre nem hoztak, úgy jelenben a nemzetet érdek ellenes irányba akarják terelni.

Fabritiusnak ezen fogadtatásából biztosan következtethetni, hogy a jövő választás alkalmával

újbol meg fog választatni, mert az itteni reformpárt jelesen van szervezve, élén Bacon és Mistelbacher urnak állnak, pártértekezleteit rendszeren tartja, s a polgárság átérve hivatását, meleg odaadással indal zászlójuk után. Őhajtvá várják a communitás újjászervezését, mely jelenben magát egészítvén ki, s melyből a burocracia újonczait szedvén, a polgárság érdekei elleni befolyásra vergődött.

A szebeni „Wochenblatt“ elsensulyozására a reformpárt által alapított itteni néplap új év elején fog megjelenni, szerkeszti egy iparos, de élén a reformpárt áldozatkész vezeterei állanak. Nem fogunk késmi, ha megjelent, olvasóinkkal röviden megismertetni irányát.

A város 16 ezer holdra menő határát két év előtt felmérték, hogy az állandó kataster és a hitel telekkönyv számára biztos adatokat nyerhesse-nek. A felmérés 13 ezer forintjába került a városnak, de a mérnök által készített telekkönyv a czélnak nem felelt meg, azért a város folyamodott a kormányhoz, hogy engedné meg a már kész telekkönyv átalakítását, a m. kormány különös kedvezményből elrendelte az átalakítást, s a mult májusban egy telekkönyvi bizostt küldött ide, a munka már annyira haladott, hogy kilátás van a jövő ápril havában a segesvári hitel telekkönyveket a közforgalomnak átadhatni.

— y+z.

Egyletek és közintézetek.

Jelentés

a kolozsvári jótékony négyelet választmányának decz. 22-kén tartott üléséről. (Folytatása és vége.)

II. A sorsjáték. Miként szerencsénk volt jelenti helybeli és vidéki nőtársaink kintű buzgalommal mondhatni versenyeztek a sorsjátéki nyermények becésének emelésére, ezért a bizottságnak sikerült összesen 702 nyermény tárgyat állítani össze, melyek részben valójában érdekesek és becsek voltak. Az egyes szives ajándékozók felsorolásával nem kívánja a bizottság a t. választmány figyelmét fársztani, annyival kevésbé, mert a bizottság meggyőződése szerint mindnyájan egyenlők lévén a buzgalomban és szives jóindulatban, mely szerent áldozatokat az egylet vagyona gyarapítására meghozni siettek, egyarant méltók az egylet halájára és köszönetére. Fel kell azonban a bizottságnak említeni az egylet elnökének gróf Teleki Domokosnő ő nagyságának azon szivességét, hogy több igen becsek ajándékai mellett, még egy sajátkezűleg készített értékes szőnyeget is bocsátott a bizottság rendelkezése alá, melyet a bizottság külön sorsolt ki. A sorsjátéka kibocsátott sorsjegyek oly kelendőségnek örvendtek, hogy a bizottság ez alkalommal több sorsjegyet volt képes elarusítani, mint más hasonló alkalmakkal.

III. Jutalmazások. A megállított tervezet szerint a bizottság jutalmazásul adott: himzészekért, fehérnemű varrásokért, fonalért, szőteményért, kenyért, eltett gyümölcsökért s más egyéb tárgyakért három elsőrendű jutalomul, három egyéb vert aranyt, 5 másodrendű jutalomul két-két darab új magyar tallért, végül 60 elismerő és méltányoló oklevelet. Az erről szóló kimutatást tisztelttel ide melléki a bizottság.

IV. Jövedelem. a) Bevételek:
1. 12,560 sorsjegyéért . . . 1256 frt — kr
2. Egy sorsjegyéért egy névtelentől . . . . . 6 „ — „
3. A magára sorsolt szőnyegért . . . 121 „ — „
4. Beléptjegyekért 1365 látogatótól . . . . . 136 „ 50 „
5. Megkostolt és elfogasztott tárgyakért . . . . . 70 „ 88 „
6. Ajándékokból . . . . . 126 „ 40 „
Folyó pénzben összes bevétel 1716 „ 78 „
Érczépénben:
Beléptidíj egy vert arany . . . 5 darab.
Kostolásért . . . . . 1 „

Összesen 6 „
1 forintos tallér . . . . . 4 „
b) kiadás:
1. hat darab tallérért . . . 6 frt 84 kr
2. Nyomatványokért . . . . . 98 „ 8 „
3. Lámpavilágítás . . . . . 54 „ — „
4. Sorsjegyek megírása s más iratás . . . . . 27 „ — „
5. Hirdetések kihordása, ragasztása 3 „ — „
6. A kapusnak . . . . . 8 „ — „
7. A felvigyázónak . . . . . 24 „ — „
8. Szabónénak ajándék . . . 6 „ — „
9. Kertésznek, gyertyára és más egyéb aprólékos költségek . . . 85 „ 70 „

Folyó pénzbeni kiadás 312 „ 62 „
Érczépénben jutalmazásul:
Egyes arany . . . . . 3 darab
1 forintos tallér . . . . . 10 „
Levonva a kiadások összegét 312 frt 62 krt az 1716 frt 78 kr összes bevételből marad tisztán jövedelemül folyó pénzben 1404 frt 16 kr, egyes vert arany 3 darab.

De mivel a vidékről 500 darab sorsjegyéért még nem jött be 50 frt, ezért a bizottság elnöke jelen alkalommal csak 1354 frt 16 krt és 3 darab egyes aranyt ad be. A bevárando 50 frtról akkor teszi meg jelentését, midőn a tárlati helyiség fel-

Napi hírek.

Tisztelettel kérjük t. előfizetőinket, méltóztassanak, minden keletlen fennakadás kikerülése végett, lapunk további megküldése iránt mielőbb rendelkezni. Felesleges példányokat nem nyomathatván, az elküldött megrendeléseknek utóbb legnagyobb készségünk mellett sem leendünk képesek megfelelni.

Előfizetési díj:

Egész évre	12 frt.
Félévre	6 „
Évnyegyedre	3 „
Egy óra	1 „

— Újévi tisztelgés a kir. biztosnál.

Tegnap tisztelkedtek Péchy Manó gróf kir. biztos úrnál a főkörmányszék, hatóságok és testületek. Kolozsvár város képviselőtestülete távadás és törvényeszeke s Kolozs megye összes tisztikara és a kolozsvári urbéri törvényeszek mellett ott láttuk a távol Marosszék 12 tagu küldöttségét, melyet a derék főkir. biró Mikó Mihály vezetett. A tisztelgési ünnepélyt a megszilárdult alkotmányos állapotok áttérzése, az 1865/8 ki parlament működésének méltánylása a megszerzett nagybecsü vívmányok hálás elismerése, a felelős kormányhoz való őszinte ragaszkodás és a jövőbe vetett bizalom jellemzik, a marosszékiek kiemelték a székely nemzet hagyományos hűségét, ragaszkodását a király és családja s a szentesített alkotmány iránt, ugy bizalmát a hazafias kormány és kir. biztosnak irányában. Valamennyi szónok ezeket hangsúlyozta, kifejezvéen egyszersmind azon törhetlen bizalmat, melylyel hatóságok és testületek kir. biztos úrnál személye iránt viseltetik. Ily érzelmek közt szentesített számos derék hazafi szónoklatában az új évet; hasonló érzelmektől meghatottan választott azokra közszeretében álló kir. biztosunk; örült, hogy mindenfelé elismerik a nehéz küzdelem vívmányainak fontosságát s tovább támogatásra szólít fel a hazafias tisztelgőket, hogy így az alkotmányos élet áldásteljes gyümölcsei mindinkább gyarapodjanak. Ugyan tegnap fényes díszbezd volt kir. biztosunknál, mely alkalommal lelkes áldomások mondtak a koronás királyra, királynéra, a nemzeti felelős kormány erdélyi derék jobb kezére sat. sat. E disztrakomán láttuk a marosszéki küldöttséghez tartozó két földész honfitársunkat is, kik ez alkalommal több kifutetésben részesültek.

— Rémhírek a Királyföldön. A királyföldi egyetem legutóbbi ülése különös jelenet színhelye volt. Hanna, egyik szerdahelyszéki küldött következő interpellációt intézett a comeshelyetteshez: Van-e tudomása ama hírről, mely szerint a szerdahelyszéki románok decz. 25 ke éjjelén minden román ajku lakost legyilkolni szándékoztak; továbbá: mitéle intézkedéseket tett e rágalom indítóinak kinyomozására? A comeshelyettes megnyugtatólag felelt, hangsúlyozván azt, hogy ily kérdések tételére az egyetemi küldöttek nem illetékesek, s ő is csak udvariasságból ad felvilágosítást. A „Hrm. Ztg“ szerint a rémhír eredete egy szerdahelyi zúgkorcsmában keresendő, hol néhány bortól elázott egyén a nem-románok ellen fenyegető szavakat hallatott. E nyilatkozatokat két tisztviselő is hallotta, egyikük beszaladt N. Szebenbe, a másik jelentéseket küldött s így terjeszték a rémhírt N. Szebenbe és a vidéken. A szerdahelyiek kivül a n. apoldiak is holmi megtámadtatástól tartottak, s még nagyobb lett félelmök, midőn 50 dzsidást láttak Szerdahelyre átlélnök, Végére is kiszült, hogy Szerdahelyt a bor beszélt némely szájhősökből; a katonák is két nap mulva odabagytak Szerdahelyt s a felriasztott kedélyek ismét lecsillapultak. A „Hrm. Ztg“ nagyon helyesen jegyzi meg, hogy a nyugtalanító hírek terjesztése ildomtalan; de a midőn tapintatlanul azt mutogatja — a szász reactionáriusok szereplésére utalva — mennyire nincs okuk a tulzó románoknak haragra a szászok ellen — feleli megjegyezni, hogy az „in vino veritas“ féle szólás mód szerint, ad notam kell venni azokat is, kik ma a nemzetiségek közti jóegyetértést megzavaró nyilatkozatokat tesznek — habár mámoros fővel. A rossz akaratu tehetlenség is figyelmet érdemel, kivált ha a szomszédban ugy verik a vasat, mint Bratiano tevő a decz. 27 ki bukuresti népgyűlésen, hol rögtöni felfegyverkezésre szólította a népet, miután Magyarország és Ausztria támadását legközelebb bekövetkezendőnek jelzé.

— Az országgyűlést összehívó királyi leirat, mint a lapok írják, valószínűleg január 12-én fog megjelenni.

— Gróf Andrassy Gyula, miniszterelnök, mint honvédelmi miniszter, következő nevezetes felhívást tettetett közzé: A végből, hogy a honvéd tisztikar kerete a legközelebbi újonczóságig felállítható, s így a honvédsereg is minden késedelem nélkül szervezhető legyen, ezennel fölhatnánk azon volt honvédtesteztet, kik az 1868: 41. törvényozikk 16. §-ának c) pontja, ugy azon egyének, kik — tekintettel az 1868: 40. t. cz. 57. §-ra is — a fönidézett törvény d) pontja értelmében honvédtiszti alkalmaztatásra igényt tarthatnak, hogy ez érdemben, kellőleg felszerelt beadványaikat, a mennyiben ez még nem történt volna, jövő évi február hó

15-éig a magyar királyi honvédelmi miniszteriumhoz beküldjék. Kelt Budán, 1868. deczember 25-én. A magyar királyi honvédelmi miniszterium vezetésével megbízott miniszterelnök: Gróf Andrassy Gyula, s. k.

— Egy hivatalos értesítvény szerint a honvédségélyzési ügyben folytatott bizottsági tárgyalások közelebb befejeztetvén, az altisztek és közvitéztek segélyezése után fenmaradt összeg a segélyezendőknek itélt honvédtesteztet, illetőleg özevegyek és árvaik közt már január hó első napjaiban a törvényhatóságok útján kiosztatik.

— Az újévvel valószínűleg közeledik a hadsereg adminisztrációjának újjászervezése is, mire névze a hadügyminiszter már több rendeletet bocsátott ki. Katonai intendaturák fognak életbe lépni s ezzel kapcsolatban a hadi igazgatóság és számellenőrség decentralizáltatik; a mostani nagy katonai igazgatóságok 17 területre osztatnak fel, s pedig 10 osztrák s 7 magyarra. A hadbíróóságok reformja folytán számos auditor nyugalmaztatása áll küszöbön, s hasonló intézkedés történik a tábori felkészésre nézve. Ez utóbbi iránt azonban még ki nem adtak a rendeletek.

— A báni conferentia, melynek feladata lesz részletes szabályzatokat megállapítani Horvátország kormányzatát illetőleg, Zágrábban megnyitottat, s tagokul az ellenzéki követek közül is többben meghívatnak. A conferentia maga fogja elhatározni, nyilvánosak legyenek e ülési. Ugyancsak Zágrábról távirják, hogy teljesen hiteles forrásból merített hír szerint Király és Királyné ő Felsége legközelebb meglátogatják a horvát fővárost.

— A „házi zenekör“ deczember havi előadását f. hó 4-én délután 5 órakor saját helyi, ségében tartja meg ezen műsorozattal: 1. Haydn J. Vonónégyes Fdur. — 2. Kreutzer C. „Granada“ éj nyitánya zongorán, négy kézre, septett-kísérettel. — 3. Mozart 7 ik vonónégyese. Mind a három szám a zeneköri tagok által előadva, a zongorarész Hirt Róza és Hermina szivesek voltak elvállalni.

— Felsőfejérmegye egyik volt képviselője Domokos László is intézett választóihoz egy nyílt levelét, melyen az országgyűlés által kivívott eredményeket fölemlítve, a bizalmat megköszöni, s követelt irányáért helyeslést remél.

— Az egybehívandó 1869—72 diki országgyűlési képviselők megválasztása tárgyában a választási ügynek minden ágazataiban kezelésére s vezérlésére szükségeseltető, s a belügyminiszter úr ő nmlgval közelebb érintkezésbe lépendő központi bizottságnak megválasztására Dobokamegye állandó bizottságát az 1869 ik év január hó 15 dik napjára, a maga székhelyére Szamosújvárra egybívavam. Szamosújvár, deczemb 28-án, 1868. B. Bánffy Dániel, főispán.

— Nyilvános szerelmi vallomás. A „Szeg. Híradó“ ban olvassuk, hogy Dékány Teréz jutalmán közelebből a „Szép Helena“ kertülvén színre, a jutalmazottat egyik tisztelője, ki benne — ugy látszik — nem egyedül a színésznőt tiszteli, a következő nyomatotot verssel lepte meg:

Jer szívemre, hadd öleljelek meg
Ég szülötte, barua kis leány,
Jer, jer édes üdve életemnek,
Égjen ajkam ajkad bitorán.

Keblem Actna, benne tűz szerelmem,
Mely lobogva érted ég csupán,
Él szemed varázsbatalma bennem,
Vágyat gyujta titkos menyü után.

Kebled a menyü, melybe üdvvirágul
A szerelmet ülteté az ég...
Min mosolygó hajnal harmatánál
Művészeted csillagfénye ég.

Mint halljuk, e vers jobban mulattatta a közönséget, mint az előadás.

— Legfuresabb krisztkindlit kapott tagadhatlanul a spanyol forradalom hőse, Prim; t. i. egy pompás katulyában csinos — akasztófát, melyen a megajándékozotthoz meglepően hasonló alak függött.

— Apagyilkos. Rozsnyótól a kassai vonalon haladva, alk negyed órány távolságra van egy korcsma Nyiresi név alatt; az itt levő korcsmárosnak fia, ki nem régen menekült a munkási fegyházból, pár hete atyjának orrát leszelé, s midőn kését szeméibe títé, a kés eltört, miert nem hajthatta végre megölő szándékát, bizonyos még nem tudhatni, mert az atya még él; mint állítják, e véres tettnek oka az volt, mert a fia mostoháját szereti; fia és mostoha rögtön elfogatott.

— Ismét új irodalmi vállalatok: egyik az „Egészségi tanácsadó“, szerkeszti Pesten Pete Zsigmond, megjelenik havonként kétszer, ára egész évre 4 frt; másik „Vásárhelyi Közlöny“, szerkeszti H. M. Vásárhelyt Ábrai Károly. Vegyes tartalmu hetilap, ára egy évre 4 frt.

Hivatalos értesítések kivonata.

Az „Erd. Hiv. Ért.“-ből. Árverések: Kolozsvárt a megyei törvényeszeknél györgyalvi fekvők január 25, febr. 27. — Balázsfalván 283 szeker széna jan. 14.

A „B. P. Közlöny“-ből kinevezések: A magyar kir. igazságügyminiszter Löw Tóbiás és Tauffer Emil tiszteletbeli fogalmazókat miniszteri rendes fogalmazókká; továbbá Simón Géza, Varga

László és Perczel Lajos tiszteletbeli fogalmazókat ezen címük megtartásával, nemkülönbben dr. Ferenczy Sándor és Rohrer László eddigi fogalmazógyakornokokat rendes segéd-fogalmazókká; végre Gajzágó Gerő és Simai Salamon végzett jogászokat az említett miniszteriumhoz fogalmazógyakornokokká nevezte ki.

Nemzeti színház.

Decz. 31-én Benedix vigjátéka „A fogház“. január 1-én II. Rákóczy Ferencz korszaga „mindkettő Szigethy József pesti kedves vendégünk felleptéül, ki az előbbiben Szász Jónás jogtudort és szobatudost, a másodikban Rákóczy októbert Knitelius jezsuita páter személyesíté okozott művészetével. Kétségtelen, hogy a mélyebb emberi szenvedélyek hű ábrázolása legnagyobb feladata az alakító színművészetnek, hanem az is igaz, hogy az emberi kedély, a humor ép oly széles tért nyújt a tanulmányra s ép oly hivatott tehetséget igényel, mint amaz. Hány komoly írónk, cothurnusban járó színészünk van, míg valódi, finom humoristánk vajmi kevés. Szigethy a színpadi humor az ugynevezett kedélyes apai szerepök mostani legjelesebb magyar képviselője. Tanusítá ezt az említett mindkét szerepben. Abban a szenvedélynek élő gondtalan tudóst, ebben a szenteskedő jezsuitát egyaránt művészilag alakítá. Mesterileg játszott még Mátrai Laura asszony Amalia szerepében. Ezeket a sym-pathikus női alakokat nálánál szívesebben, eszményiben érzékitni senki sem bírja. Említést érdemel még Prielle Péter mint II. Rákóczy F.

E két előadás alkalmat nyújt figyelmzettetni közönségünket, siessen azon nem mindennapi művelésben részt venni, melyet tiszt. vendégünk játéka nyújt.

A közönség köréből.

Torda, decz. 24-én, 1868. — Miután városunkból gyakran az igazságtól eltérő hűtelen közlemények juttattak a lapokban közre, bárha mint egyszerű polgároknak nem hivatásunk a journalistica a hírlapi vitaközös, kötelezve éreztük magunkat a „M. Polgár“ 152. számában „Torda város és megye közgyűlései“ czikk ferditéseit kiigazítani, illetőleg a közönséget a valóról értesíteni.

Tudósító igen tévedett, midőn azt állította, hogy „a Torda városi polgárok ügyvéd Szabó Lajos elnökte alatt nagy gyűlést tartottak, s valószínűleg nem tudja miként Torda város polgárai csak is rendes elnöktek a főhadnagy előlétele alatt tarthatnak nagy gyűlést.

De volt a korcsomárlási regale joggal bíró birtokosságnak gyűlése, mely hivatra volt intézkedni e joga további miként kezelése- és jövedelmének hová fordítása felett, és miután a mult évben tartott hasonló birtokossági gyűlés ezen regale jog jövedelmének kezelése, helyesebben ellenőrzésére egy hét tagu választmányt választott, melynek elnöke lett volna a legtöbb szavazatot nyert egyén, mivel ezen polgártársunk az elnökséget el nem vállalta, és az utána következő sem akarta elvállalni, így jutott azon választmány elnökségére ügyvéd Szabó Lajos úr.

E választmányi elnökek kötelessége volt, a szabályok értelmében az e joggal bíró polgárokat e folyó év november 1 ig mulhatlanul egybehívni, a jövő feletti intézkedésre, de koránt sem jogosult a nagy gyűléseni elnöksékre, hanem mivel ügyvéd Szabó Lajos úr arra feltalakodott, a tagok elnézték.

Tárgya lett volna leginkább ezen gyűlésnek a birtokosok e joga feletti intézkedni, és tekintve a közszükségeket, el is határozottat, a jognak még három egymásutáni évekre kiadatása, de mivel elmulasztotta ügyvéd Szabó Lajos úr, köteleességéből is kifolyólag a birtokosságot az alapszabályokban meghatározott időben összehívni, a kiadás, a hasznóból lejáratu ideje folyó év deczember 31 ikére nem volt lehetséges, s így elhatározottat 1869. január havára — a birtokosság kárával is — a jeleni hasznóból egyezkedni, az árverezés útján leendő kibaszobérlésre pedig a kirdetményt mielőbb közzé tenni, hogy a concurrentia biztosítás-sék, és a jog e szerint 2 év és 11 óra kiadassék.

Igaz, hogy a választmányok jövőbeni megszüntetése és ezen jövedelemnek a birtokosság által meghatározott módoni kezelése ellenőrzése a képviselőtestületre ruházotnai indítványoztatott, azon okból, mert a választmányok fenntartása, melynek ugy is legtöbbször a képviselőtestület kell érintkeznie e tárgyban, csak nehézségére van a kezelésnek és hátrányára a közügynek; és sajnos, de tény az is, hogy ez indítvány egy merész csinnel vetetett el, mely felett a következő napon heves vita és rendreállítás is fejlett ki, s eredménye lett a választmányok jövőbeni 12 tagu felszaporításávali meghagyása, de a melynek elnökül a városi főhadnagy választatott, s elnökül ügyvéd úr tagjául sem választatott meg.

E gyűlés jellemzésére még csak annyit jegyzünk meg, miszerint az elnököt ügyvéd Nagy Imre utasította rendre, mivel mindenkinek véleményét külön külön vagy megtámadta, vagy commentálta, értelmezni kívánta, ezéjla levén a választmányok minden esetben fenntartása, s dicséretére válik az elnökül ügyvéd úrnak, miszerint rendreállítását ő maga nagyon helyén lenni beismerte, csak hogy

diszítésére vett s még ki nem fizetett kelméket a bizottmány eladás útján értékesíti.

A tárlat folyóában beléptidijul feljül fizettek: Gr. Bethlen István 6 versen 7 frt, gr. Teleki Domokosné 4 frt, Kendeffy Árpád 2 frt, b. Bornemisza János 3 versen 3 frt, ezredes Anzenberger 4 versen 4 frt, tábornok Hamelstein 3 frt, Beuel Jánosné 2 frt, gr. Péchy Manó 4 versen 42 frt, gr. Teleki Károly 2 versen 2 db. magyar arany, Vég Bertalan 2 frt, Fischer Lajos 1 frt, gr. Bethlen Emil 1 frt, tisz. Raffai 1 frt, Sikóné 1 frt, Sikó 5 frt, K. Papp Miklós 1 frt 50 kr, Pongrácz Józsi 1 frt, b. Wesselényi István 1 frt, gr. Mikes Miklós 1 frt, Kis Ferdinánd 1 frt, K. Papp Miklósé 1 darab egyes arany, b. Czerner 1 frt, Rettinger Kata 40 kr, Pataki Dánielné 1 frt, Gábor Antalné 1 frt, Korbuly Gergely 1 darab egyes arany, Korbuly Bogdán 1 db. egyes arany, b. Kemény Albertné 5 frt, Biásini Domokos 4 frt, Timár Károly 1 frt, Zsigmond Ákos 1 frt, Paget János 1 frt, ifj. Hincz György 1 frt, Ferencz Józsi 1 frt, Zsigmond Elma 1 frt, ifj. Wandler F. 50 kr, b. Bánffy Ádám 1 frt, Grois Nándor 2 frt, Lönhard Ferencz 1 frt, Béli Gergelyné 1 frt, Anbenné 1 frt, Jakab Bogdán 1 frt, gr. Horváth Toldi Lajos 2 frt, Szász Gerő 1 frt, Kohn Sándor 5 frt, Korbuly Géza 1 forint, gr. Lázár Miklós 5 frt, Máriaffy Albert 1 forint, b. Bálintúth 1 frt, s több névtelen. Kolozsvárt, decz. 18-kán, 1868.

Gr. Béli Ferenczné, Kovácsi Antal, a bizottm. elnöke, a bizottmány jegyzője.

A magyar mérnök-egyesület.

XL.
(deczember 18-kán.)

Méltó joggal kezdetem én is oly forma berezítéssel jelen rövid közleményemet, mint a minővel a „Pesti Napló“ valamelyik közelebbi számában a könyvészeti rovat vezetője a budapesti szemle ismertetését megnyitja: „igazi türelmetlenséggel lessük (mi magyar mérnökök, részvényes tagok és előfizetők) a „Magyar mérnök-egyesület közlöny“ minden újabb füzeteinek megjelenését; sajnáljuk a nagy időközöket, melyek az egyes számok egymásra következését elválasztják és sehogy sem tudunk kibékülni azon mostoha körülménnyel, hogy magyar technikai szakirodalmunk ezen egyetlen folyóirata — a hihetőleg a részvédelenség nyomása alatt — annyi fehérséggel tűzködik, s hovatovább mind bizonytalanabbá válik megjelenhetése... s tán még fennállása is!

Fájdalommal látom teljesülni X dik számú közleményemnek azon jóslatát, hogy ha a késedelmezés a megkezdett arányban halad, az említett közlönynek folyó év második felére ígért füzetei, majd csak a jövő évben fognak világot látni. — Napról napra, hétről hétre vártuk a julius-aug. szept.-október, és nov. deczemberi számokat s azokban egyéb általános érdekü czikkek, értekezések mellett az egyesület egyes szakosztályainak üléséről a folyó tárgyalásokról szóló közleményeket, de bár az év mindjárt lejár az egyesülettől hónapok óta nem kaptunk semmit közvetlenül, — s csak azon kivonatos rövid tudósításokkal kellett megelégednünk, melyeket egyik másik figyelmesebb napi lapunk néhány sorban olykor közreadott.

Egy ilyenmü közlemény nyomán legyen szabad ezuttal — eredeti források hiányában — a Magyar mérnök egyesület f. hó 12 dikén tartott szaküléséről elmondanunk azt, hogy abban Sfebreich Károly úr tartott felolvasást a vasúti állomásoknak vízzel való ellátásáról.

Igen érdekes, kiválólag saját tapasztalásai után szerzett ismeretekben gazdag értekezésben tüntet fel S. úr — mondja a „P. Napló“ idézett közleménye — mindazon nehézségeket, melyek e tekiütésben előfordulhatnak. A gyakran nehezen kivihető dolognak három nemét különbözteté meg: az egyszerű kútásást, a czisztárnák felállítását és végre a vízvezetékeknek csak kikerülhetetlen esetekben alkalmazandó költséges módszerét; s mindháromnál tekintettel volt arra, hogy a netáni alkalmas módszer helyettesítése esetén az átalakítások a lehető legegyszerűbb és könnyebb szerrel eszközölthessenek. — A jelen volt tagok nagy figyelemmel s — hozzá tehetjük — a legnagyobb kényelemmel hallgatták végig az előadást, minthogy a jelenleg lábra kapott lázas vállalkozási szellem a tagok nagy részét távol tartja a közérdekektől, mit leginkább érez a kör közlönye!

Bizony, mondom, e végsorok nem nagyon vigasztalók és biztatók az egylet közlönye várva várt és elmaradt füzeteinek mielőbbi megjelenése iránt; de épen azért ezennel nyilvánosan felkérjük a szerkesztőket, hogy e tárgyban haladéktalanul nyilatkozzék, mert nem elég csak a helyt lakó és a társulat ügyeit közvetlenül szemlélhető tagoknak tudni az egyesület és közlönyének állapotát: ahoz nekünk, vidéki részvényes tagoknak is, teljes jögunk van!

Tehát kérünk egy kissé több világosságot!

következve sem birta biggadsággal vezetni az egyszerű tanácskozási.

A megye bizottmányi gyűlésen Maurer Béla azon felszólalását, mintha Boér Albert következtelen lenne, ha a jelöltek közül vissza nem lép, Boér Albert erélyesen visszautasította, kijelentve, hogy jelenben az alkotmány helyre van állítva, s így azok, mely miatt a mult alkalommal visszalépett, megszűnt, midőn pedig ügyvéd Szabó Lajos úr a főispáni candidatio ellen felszólalt, s tudósító által jelzett dietióját elmondta, a főispán ő méltósága egyszerűen felolvasva a választásokat szabályozó rendelet ide vonatkozó tételét, s kijelentve, hogy ezt felszólalónak tudni kellene, ez által szólt rendreutasította és kimutatta, miszerint a törvény szerint járt el, mi is a bizottmány közhelyesléseivel találkozott.

Többen.

Nyílt felelet. E megye volt tisztsége, a gyakran előfordult tüzesetekre való tekintettel, még 1866 utolsó felében felszólította a megyei községeket, hogy alkalmas tűzfeckendőkről gondoskodjanak, elrendelvéen egyszerűsággal a tűzoltó eszközöknek járásokként számbavételét. Több oldalról azon óhajás nyilvánult, hogy gondoskodni magáról a tisztség a megye egyes községei által még szükségelt tűzfeckendőknek egyetemesen beszerzéséről. Ennek folytán megkezdettek a tárgyalások az iránt, hogy az egyes községek szükségletei megismeret-hessenek, s az egész megye összes községeire nézve megállapíthatassék. E tárgyalások még befejezetlenek voltak akkor, a midőn 1867. augusztus havában ezen tisztség hivatalát az alkotmányos átalakulás folytán átvette. A községek részéről az előbbi tisztség által elrendelt részletfizetések már folytak be annakelőtte is, és igen a megye újra szervezése után is, mielőtt a valódi szükséglet megállapítása feletti tárgyalások még befejezve lettek volna. Minden átalakulásnak meg vannak azon nehézségei, hogy új egyének lépve a térre a tárgyakali részletesen megismerkedés, a folyó ügyek haladását feltartóztatja. Így történt az érintett ügygel is, azonban mint alólirt tisztség, ezen, elődei általi még be nem fejezett tárgyalásokkal megismerkedhetett, nem mulasztotta el azonnal annak befejezése után látni, s miután a régebbi, valamint újabb tárgyalások folytán a szükségletet megállapíthatta 1 darab négykerekű, 25 darab kétkerekű és 223 darab kézi feckendőkben, folyó évi martius 7-én már szerződött is legjobban hírből a múlt pesti gyáros Valsér Ferenczel oly módon, hogy a megjelölt számú tűzfeckendőket folyó évi június 30-ig a megye székhelyére N. Enyedre szállítsa. Sőt a kialakított 9513 ftt 30 kr o. é. vállalkozási árba a szerződés értelmében 3171 ftt 10 kr részére ki is fizettetett a szerződés aláírásakor. A nevezett vállalkozó cég azonban szerződési kötelezettségének meg nem felelt, ugyanis ezen tisztségnek folytonos és komoly sürgetéseire is csak f. évi nov. végére szállított 94 db kézi és 14 db kétkerekű feckendőt, melyek 4 járás községeinek ugyanazon hó 30-án kiosztatták. A tisztség maga részéről semmit sem mulasztott el ezen ügy szorgalmazására, s miután a vállalkozó cég folytonosan reményesítette a szállítás minél előbb eszközölése iránt, törvényes keresetet nem támasztott ugyan ellene, de minden késedelemből folyó károsítások iránt felelőssé tette mindannyiszor. Miután vállalkozó már az általa felvett 3171 ftt 10 krnál nagyobb össze- sen 4430 forint értékére szállított, azon biztos reményben van ezen tisztség legutóbbi figyelmeztetési folytán, hogy nevezett vállalkozó cég valamint anyagi, úgy saját hitelének erkölcsi érdekében sem mulasztandja el a további szállítást igény szerinti minél rövidebb idő alatt eszközölni, mit ha nem tenne, a tisztség kénytelen leendő vállalkozó rovására, mint ezt már több ízben kijelentette, más vállalkozóval szerződni.

Az egyes községek által eddig el teljesített részletfizetések a szerződés mellett kiadott 3171 ftt 10 kr és szállítási díjban fizetett 196 ftt 73 kr kivételével a keblt pénztárban szoros számvitel mellett őriztetnek, miután a vállalkozási szerződés szerint, az egész összegnek csak $\frac{1}{3}$ -ada volt a szerződés megkötése alkalmával, $\frac{1}{3}$ -ada az egész mennyiség leszállítása, és $\frac{1}{3}$ -ada az átadás után hat hóval fizetendő, következésképp gondoskodva van arról, hogy ha vállalkozó kötelezettségét a szerződés értelmében nem teljesíté, ellenébe az igazságos kártérítés érvényesíthető legyen, hosszabb törvénykezés nélkül is.

Szolgáljon ez megnyugtatósnak, s egyszerűsággal feleletül mindazon felszólalásokra, melyek ez ügyben a „Siebenbürger Bote“ és „Gazetta Transilvaniei“ című lapokban emeltettek. N. Enyeden, 1868. december 18-án.

Alsó-Fejérmegye tisztsége.

KÜLFÖLD.

Bukarest, decz. 28. A tegnapi esti népgyűlésben Bratiano, tekintve a magyarországi és Ausztria részéről fenyegető közeli veszélyt, a leggyorsabb fölfegyverkezésre hívá fel népet.

A „France“ szerint Törökország kinyilatkozta volna, hogy soha sem egyeznék bele abba,

hogy Krétáról lemondjon, sem hogy önkormányzatot adjon neki. — A conferentia létrejötte valószínű, de Török- és Görögország kölcsönös hangulata igen nehezíti a conferentia alapjának megállapítását.

Azon hirre vonatkozólag, hogy Muszkország a déli határokon hadsereget von össze, a lengyel határról következők irnak: Hírként beszélnek, hogy azon esetre, ha a törökök át lépnek a görög határt, a kiewi és odessai katonai kerületek csapatai hadilábra állíthatnának, s két hadtestre osztva, egy főparancsnokság alatt Pruth-vagy Duna-hadsereget képeznének. Mint fővezér és odessai kerület főnökén, Kotzebue volt a sor, háboru esetében azonban inkább valamely muszka nevet választanának.

Garibaldi, mint egy olasz lap jelenti, egészségi tekintetéből visszautasította volna az atheni cselekvési comité azon ajánlatát, hogy vegye át a görögországi szabad csapatok felett a parancsnokságot.

Berlin jelenleg a különféle nemzetiségek igazgatóinak gyűlhelye, kik Bismark grófnak nagyvárúgyó czéljaik védőjét és támogatóját vélik föltálatni. A porosz fővárosban létezik jelenleg rumán, magyar(?), görög, olasz, sőt spanyol club is.

Cretából folyó hó 13-ról kelt tudósítások szerint a tél ott már érezhető s a csekély számu fölkelők csak nehezen tarthatandják magukat a hegyek közt, hova visszavonultak. Mióta a sphakioták meghódították s a török csapatok az aja-rumel-i völgytorkokat ellenállás nélkül megszállották, sokkal nehezebb a fölkelők számára erősbítésüket szállítani ki.

Bukurestből m. hó 28-ról jelentik, hogy Galaczba s Ismailba számos görög családok érkeztek mint emigránsok Törökországból. A román kormány azokat az országos törvények oltalmában részesíti; de a görög consulság hatóságát nem ismeri el; továbbá azoknak tüsténti kiutasítás mellett Törökország elleni minden manifestatio tiltva van.

Szerbia magatartásáról, a görög-török viszállyal szemben, a prágai „Korrespondenz“ Belgrádból egy, állítólag előkelő forrásból eredő levelet közöl, mely megdönthetetlen tényként állítja föl azon nézetét, hogy Szerbia a Törökország elleni háboruban részt fog venni, s részt kell vennie, „Az osztrák-magyar monarchiának, mond az idézett levél, támogatnia kell a szabadság és civilizatio érdekében ezen háborút: szakítania kell örökre a török sympathiakkal s a keresztény népek hálája örökre biztosítsa les a monarchia legitim befolyásának a Keletre.“

A „Times“ még mindig azt hiszi, hogy Francia- s Angolország képesek lesznek a komoly ellenségeskedéseket elhárítani.

A „Morning Post“-nak a görög-török viszályról Bécsből ezt írják: „Noha a helyzet igen válságosnak látszik, csak akkor lehet valódi veszélytől félni, ha a thessaljai határon álló Omer pasa parancsot kap Görögországba vonulni be. A porta ez iránti határozatai egyelőre még titkok. Ezen körülmények közt megjegyzésre méltó, hogy a görög román propaganda nagyon gyöngye a porta uralmának lerázására, kivált most, midőn Oroszország segélye hiányzik. Ez utóbbi jelenleg mindent elkövet a szárazon való háboru megállítására, a mennyiben ez Görögországnak tetemesen ártana, s továbbá Oroszországot is lényeges mérvben érintené, melynek tekintélye most Keleten nagyon veszélyeztetve van. Míg a hatalmak ezen s a román kérdésben egyetértenek, itt a jelen bonyodalomnak semmi komoly következményétől sem félnék. Egészen másképp alakulna a dolog, ha a közös egyetértés megháboríthatnák. A diplomatiiai működés mellett sok függ a görög államférfiaknak kéz alatt adott tanácsoktól. Az ausztriai kormány minden eszközzel előmozdítani igyekezett a védhatalmak diplomatiiai működését.“

Már a „Morning Herald“ legkevésbé sem kételkedik róla, hogy világosan ki fog derülni, hogy az új török politika egyedül a lealázó állását megunt szultán kezdeményezéséből eredt, a ki átlátja, hogy a cretai fölkelésnek s a görög fondorlatoknak minden áron véget kell vetni, máskülönben Törökország megbukása kikerülhetlen lenne. Minden esetre csak nehezen lehet megfejteni, hogy miként válhatnék hasznára a Porta Görögország elleni barezias működése Austria s Franciaország Poroszország elleni állítólagos ellenséges indulatának.

Páris, dec. 28. A „Journ. de Paris“ jelenti: A badeni őrségre vonatkozó terv, mely az éjszak-német szövetségi tanács elé terjesztett nagy agályokat ébreszt.

A mai „Liberté“ Bourbon Henriknek, a spanyol király kormányhoz intézett iratát közli; — ezen irat élénken küzd Montpensier hg ellen; az irat Washington hírnevét sokkal nagyobbak mondja Caesarenál; mivel mint egyszerű polgár tért vissza Spanyolországba és a spanyol tengerészethez való újra-beosztását kívánta.

Legújabb.

Krakó, dec. 30. Szezakovánál 80 Romániába szánt porosz ágyú lön letartoztatva, miután a vizsgálatnál kiderült, hogy nem gépalkatrészek; a jelentésre érkezett felsőbb parancs nyomán azonban akadály nélkül tovább vitettek.

Berlin, dec. 30. A mai „Prov. Corr.“ jelenti: Franciaország már elküldé az 1856-ki párisi szerződést aláírt hatalmakhoz a conferentia való meghívást. Előreláthatólag a hatalmaknak Párisban meghívázt levő képviselői fognak ez ügyben is meghatalmaztatni. Hirszerint a conferentia kizárólag azon javaslatokat fogja tanácskozás alá venni, melyek czélszerűeknek fognak tekintetni a görög-török viszály kiegyenlítésére. A keleti ügyet érdekelhető egyéb kérdések nem képezendik a conferentia tanácskozásainak tárgyát.

Belgrád, dec. 30. Az alkotmány-bizottság ma fejezte be ülését. A regenség részéről előterjesztett programm majdnem egyhangulag elfogadtott. A regenség végül a kormány részéről közzönetet fejezett ki, a bizottságnak a kormányával egybehangzó nézeteit.

Konstantinápoly, dec. 30. délben. Épen most jött hírtl azou hiteles jelentés, hogy az ugynevezett ideiglenes kormány és kreiai fölkelők a portának való meghódolusukat kinyilatkoztatták.

Berlin, dec. 30. Kétségtelennek tartják, hogy a görög török viszály kiegyenlítésére egybegyűlendő conferentia-ra a meghívott hatalmak mindnyájan elküldik képviselőiket. A conferentia egybegyűlése 1869. jan. 2-ra van kilitásba véve. Bizonyosnak tarthatni, hogy a hatalmak minden részről való fellépésének sikertelend a viszályt békés uton kiegyenliteni.

Páris, dec. 30. A conferentia alapja iránt a hatalmak mind egyetértenek. Törökország úgy, mint Görögország békülékeny szelleműl vannak áthatva.

KÖZGAZDASÁG.

Felelet*)

T. Bod Károly urnak a „Kolozvári Közönlöny“ m. é. 132. számában alólirthez intézett nyílt válaszra.

Előre kívánom bocsátni, hogy nem tartva magamat felhatalmazottnak arra, hogy a kolozvári pince-egylet nevében feleljek a jelett válaszra, melynek csak czime van hozzáintezve; ezen közérdekű ügyre nézve csak egyéni nézetem sorolom elé, s tekintve annak fontosságát, közgazdászunkra nézve — mellőzöm a válaszban előforduló, nem az ügyre tartozó — kifejezések bírálatát, és egészen tárgyalagos kívánom maradni.

Ha tekintetbe vesszük természetű boraink legnagyobb részének külkereskedésre alkalmatlan voltát, s e miatt boriparunk fejletlenségét, ha eszünkbe jutnak mindennap növekedő szükségünk, melyeket — hazánk bortermelel képeisége mellett — okszerű szőlőművelés és borgazdaság bévezetése folytán nagymértékben meg lehetne apasztani, ha hisszük, hogy ismerethiányt munkával pótolni nem lehet, — nem is gondolva a haladó kor igényeire, önkénytelenül is fel kell ismernünk a gazdasági egyesület pince-egyleti osztálya által kitézött czél fontosságát és közhasznuságát.

Ismerjük és ismertessük meg szőlőszetünk és borászatunk jelen állását, mutassuk ki azoknak hiányait, tüntessük fel azt mi jó és megtartandó, válasszuk ki szőlőfajaink s a divatozó mivélési módok közül azt, mi viszonyainknak leginkább megfelel, becsüljük a hazaiból azt, mi erre érdemes, vessük el a rosszat, pótoljuk a hiányost jobbal — talán — külföldivel is, igyekezzünk azon felszámíthatatlan külföldféleséget, mely hazai borainknál létezik, elenyésztetni, pincegazdaságunkban, boraink kezelésében, alkalmazzuk az eddigien helyesebb s jobb módot: nézetem szerint ez az út, mely a közlekedési viszonyok javulása mellett szőlőszetünk s boriparunk emeléséhez vezet.

Mindaddig, míg tekintetbe nem vesszük, hogy mely szőlőfajból készült boraink alkalmasak külkereskedésre, a míg ezen piaczok egymástól eltérő igényeire nem figyelünk, míg okszerű szőlőművelés folytán borainknak a jeleninél olcsóbb árat nem eszközünk, külkereskedésre nem számíthatunk. Soha sem szabad felednünk, hogy míg az északon fekvő piaczok szeszűs, de kevésbé zamatos, addig az inkább délre fekvők kiválóan zamatos, könnyebb borokat kívánnak. Ehez kell alkalmaztatnunk szőlőfajaink megválasztását a talaj és éghajlati viszonyokhoz képest. Vannak már külkereskedésre alkalmas boraink, de mint a tapasztalat mutatja, azoknak csak akkor lesz a külföldi piaczokon helye, ha árukat csaknem a mostaniak egy harmadára szállítjuk le. Mindezen akadályokat boriparunk fejlődésében csak az említett elvek érvényesítése által győzehejük le.

A pince-egylet többet bizva saját munkásságában, mint mások segítségében, e czélra törekedik mely — mint válasziró ur is elismeri — igen szép és hasznos nemcsak tudományos, de közgazdászati szempontból is.

A czél fontossága és hasznosságára nézve te-

hát egyetértünk, s ismerve annak becsét, elérésében segédkezet nyujtani hazafi kötelesség.

Mi módon érjük el ezen czélt legkönnyebben? legkevesebb áldozattal? s a mi legfontosabb, legrovidebb idő alatt? ezek azon kérdések, melyekre nézve válasziró urral egy véleményben nem lehetek.

A szőlőismét, szőlőművelési mód megválasztását s az összehasonlító kísérleteket illetőleg, azt hiszem, hogy ha ezen igyekezetemben egy szőlőskert, mint valami műterem, áll rendelkezésemre, melyben a mire szükségem van mind feltalálom, s minden tárva áll tudógyam kielégítésére, sokkal hamarább, könnyebben és minden költség nélkül érhetem el czéomat, mintha egész országot s ennek szőlőshegyeit kell béutatni, hogy feltaláljam s megismerjem azt, mi czélomhoz vezet, s hogy válasziró ur hasonlatával éljek, meg vagyok győződve, hogy ha a növénytan megállapításaért rendezett fűvészkertek hiányában nem kellett volna, s nem kellene ma is az egész növényvilágot — szétszórta, a mint az az anya természetben fellelhető — tanulmányozni, sok pénzt lehetett volna meggazdálkodni, s a mit a növénytan létrehozásában századok alig voltak képesek meghozni, évtizedek alatt lehetett volna elérni. De a mi a növénytanál lehetetlen, eszközölhető a szőlőisménél, mert itt csak egy meghonosított és kisebb térre összevont növénycsaládról van szó.

Nem is tartom kivihetetlennek hogy olyan szőlőskert rendezését, melyben minden hazánkban feltalálható s talán külföldről tetszés szerint választott szőlőfajok képviselve legyenek; mert p. o. tudjuk, hogy hazánk szőlőszet tekintetéből hat borvidékre van osztva, s a borvidékek egyes helyeségei külön meghatározva: így hát szőlős kertemben minden előtt hat táblát jegyzek ki, a hat borvidék külön-külön képviselésére, ezekben megfelelőleg — sorokban ültetem az illető borvidékben mivélés alatt álló szőlőfajokat, egy sorban csak egy fajt, a hány különböző elnevezésű szőlővessző küldetik tehát be egy borvidékről, ennek táblájában anynyi sort ültetek, s ha az ezen sorokban előforduló hiányokat mindég csak a már azokba ültetett szőlőtőkék vesszőiből pótolom ki, bizonyos vagyok, hogy táblámban zürzavar nem jó elé, ha szinte — mi nem létezik — ezer meg ezer különböző fajt kellene is beléültetni. Az sem hozna zavarba, ha valamelyik szőlővessző többféle elnevezések mellett küldetnék bé, mert az ilyeneknek sorát a szerint, mindenik névvel nevezném meg — természetesen nem papíron — a mint beküldésekor megnevezve találtam. E rendszabályt megtartva állítanám bé mindenik táblámat, s nem zavarna, ha azok, kiket szőlővessző küldésre felszólítottam, ugyanazon fajú szőlővesszőt különböző elnevezés alatt küldenek bé, mert az lévén czélom, hogy a különböző elnevezéseket kiegyenlitem, az azonosság legelső felismerésekor ki volna a hiány egyenlíthető, s figyelmeztethetném az érdekelteket tanulmányozásom eredményére. Hogy pedig ezen tanulmányozás esakis egy ily módon rendezett szőlőskertben elérhető, könnyen átláthatjuk, ha eszünkbe jut, hogy a szőlő fája és levelei fejlődése alatt oly sok változatosságot tüntetnek fel, hogy azokat minden nap szükséges figyelemmel kísérni, mit szőlőhegyeinkben bizonyosan nem tehetnének.

(Vége köv.)

Távirati tudósítás a bécsi börzéről.

December 30-n: 5% Metaliques 100 ftt 58.85. 5% Nemzeti kölesön 100 ftt 64.— Kamat 59.50. 1860. Kölesön 91.40. Bankrészvény 669. Hitelintézeti részvény 200 ftt 243.10. London 10 ftt st. 100 ftt 23 1/2, kr 119.40. Ezüst 117.65. Cs. királyi arany 5.69.

Erdélyi földteh. kötv. dec. 29-kén: 70. 50.

Tulajd. és felelős szerkesztő: Sándor József.

Nyílttér.*)

Borbáudi nemes szülletést, előbb honvéd, később oláh- és török földre menekült, utóbb Garibaldi fölkel seregébe önkén eskedett katona, Miksa Rudolf, szolgálatomba állván, december 19-kén éjjel sárdi szülletést Britskás Pánphilimon béresemet is Borbándról magához csábítván, házamtól megszökött, s mint asztal mellett szolgált legényemnek kezére bizott két személyre való ezüst étszereimét, ezüst pallókkal, s-és egy ezüst gyertyatartóval, minden tölem kapott öltönyeit magával vitt el; jár veres zsinoros kék posztó huszárkában, ahöz szabott nadrágban, veres sapkában, fekete báránybőrrel béelt atillában; beszél honunk három nyelvén kívül olaszul is; barna, közép termetű, fekete bajusz; 46 éves; minden útlevelei kezem közt maradván, maga igazolására hiteles okmányt nem képes előmutatni; azért, ha szolgálatot, vagy kedvezőbb állomást keresend, sziveskedjék mindenki őt Borbándra szülletése helyiségébe, annak előljáróságához, vagyis k.f.-vári kapitányi hivatalhoz, hol bünténye szintén tudatik — őrizettel visszautasítani.

K.F.-vár, decz. 24-kén, 1868.

Fogarasi Antal.

*) Az e rovatban megjelenő czikkekről csak a sajtóhatósággal szemben vállal felelősséget a szerk.

Napi hírek.

Tisztelettel kérjük t. előfizetőinket, méltóztassanak, minden kellemetlen fennakadás kikerülése végett, lapunk további megküldése iránt mielőbb rendelkezni. Felesleges példányokat nem nyomathatván, az elkészített megrendeléseknek több legnagyobb készségünk mellett sem leendőnk képesek megfelelni.

Előfizetési díj:

Egész évre	12 frt.
Félévre	6 „
Évnegyedre	3 „
Egy óra	1 „

— Újévi tisztelet a kir. biztossal.

Tegnap tiszteltek Pécsey Manó gróf kir. biztost a főmunkáinak, hatóságok és testületek, Kolozsvár város képviselőtestülete tanácsa és törvényszéke a Kolozsmegye összes tisztikara és a kolozsvári urbéri törvényszék mellett ott látnak a távol Marosszéki 12 tagú küldöttségét, melyet a derék főkir. bíró Mikó Mihály vezetett. A tiszteletbeli ünnepélyt a megszilárdult alkotmányos állapotok kérdése, az 1865/8-ki parlament működésének méltánylása a megszerzett nagybecsű vívmányok hálás elismerése, a felelős kormányhoz való őszinte ragaszkodás és a jövőbe vetett bizalom jellemző, a marosszékiek kiemelték a székely nemzet hagyományos büszségét, ragaszkodását a király és családja s a szentesített alkotmány iránt, egy bizalmát a hazafias kormány és kir. biztosság irányában. Valamennyi szónok ezeket hangsúlyozta, kifejezve egyezerszínűen azon törekvését, melylyel hatóságok és testületek kir. biztost a maga személye iránt viseltetnek. Ily érzelmek közt ezresekkel számos derék hazafi szónoklatában az új évet; hasonló érzelmektől meghatottan válaszolt azokra közszertetben álló kir. biztosság; örült, hogy mindenfelé elismerik a nehéz küzdelem vívmányainak fontosságát s tovább támogatásra szólít fel a hazafias tisztelőket, hogy így az alkotmányos élet áldásteljes gyümölcsei mindinkább gyarapodjanak. Ugyan tegnap fényes díszbe volt kir. biztosságunk, mely alkalommal lelkes áldomások mondattak a koronás királyra, királynéra, a nemzeti felelős kormány erdélyi derék jobb kezére sat. sat. E díszlakomán látnak a marosszéki küldöttséghez tartozó két földész honfitársunkat is, kik ez alkalommal több kitüntetésben részesültek.

— Rémhírek a Királyföldön. A királyföldi egyetem legutóbbi ülése különös jelenet színhelye volt. Hanna, egyik szerdahelyszéki küldött következő interpellációt intézett a comeshelyetteshez: Van-e tudomása ama hírről, mely szerint a szerdahelyszéki románok decz. 25-ke éjjelén minden román ajku lakost legyilkolni szándékoztak; továbbá: miféle intézkedéseket tett e rágalom indítóinak kinyomozására? A comeshelyettes megnyugtatólag felelt, hangsúlyozván azt, hogy ily kérdések tételére az egyetemi küldöttek nem illetékesek, s ő is csak udvariasságból ad felvilágosítást. A „Hrm. Zig“ szerint a rémhír eredete egy szerdahelyi zúgókorcsában keresendő, hol néhány bortól elázott egyén a nem-románok ellen fenyegető szavakat hallatott. E nyilatkozatokat két tisztviselő is hallotta, egyikük beszaladt N. Szébenbe, a másik jelentéseket küldött s így terjeszték a rémhírt N. Szébenbe és a vidéken. A szerdahelyiek kívül a n. apoldiak is holmi megtámadástól tartottak, s még nagyobb lett féltelmük, midőn 50 dzsidást láttak Szerdahelyre átvonulni. Végére is kisült, hogy Szerdahelyt a bor beszélt némely szájhöskökből; a katonák is két nap múlva odahagyták Szerdahelyt s a felriasztott kedélyek ismét lecsillapultak. A „Hrm. Zig“ nagyon helyesen jegyzi meg, hogy a nyugtalanító hírek terjesztése ildomtalan; de a midőn tapintatlanul azt mutogatja — a szász reactionáriusok szereplésére utalva — mennyire nincs okuk a tulzó románoknak haragra a szászok ellen — feleli megjegyezni, hogy az „in vino veritas“ féle szólás-mód szerint, ad notam kell venni azokat is, kik ma a nemzetek közti jóegyetértést megzavaró nyilatkozatokat tesznek — habár mámoros fővel. A rossz akaratú tehetlenség is figyelmet érdemel, kivált ha a szomszédban úgy verik a vasat, mint Bratiano tevő a decz. 27-ki bukaresti népgyűlésen, hol rögtön felfegyverkezésre szólít a népet, mintán Magyarország és Ausztria támadását legközelebb bekövetkezőnek jelzi.

— Az országgyűlését összehívó királyi leirat, mint a lapok írják, valószínűleg január 12-ken fog megjelenni.

— Gróf Andrássy Gyula, miniszterelnök, mint honvédelmi miniszter, következő nevezetes felhívást tettetett közzé: A végből, hogy a honvéd tisztikar kerete a legközelebbi újonczóság felállítását, s így a honvédsereg is minden késedelem nélkül szervezhető legyen, ezenel fölhatván azon volt honvédtisztek, kik az 1868: 41. törvényzikk 18. §-ának c) pontja, ugy azon egyének, kik — tekintettel az 1868: 40. t. cz. 57. §-ra is — a fönidézett törvény d) pontja értelmében honvédtiszti alkalmazásra igényt tarthatnak, hogy ez érdemben, kellőleg felszerelt beadványaikat, a mennyiben ez még nem történt volna, jövő évi február hó

15-éig a magyar királyi honvédelmi miniszteriumhoz beküldjék. Kelt Budán, 1868. december 25-én. A magyar királyi honvédelmi miniszterium vezetésével megbízott miniszterelnök: Gróf Andrássy Gyula, s. k.

— Egy hivatalos értesítvény szerint a honvédségélyzési ügyben folytatott bizottsági tárgyalások közelebb befejeztetvén, az altisztek és közvitézsek segélyezése után fennmaradt összeg a segélyezendőknek ítelt honvédtisztek, illetőleg özvegyeik és árváik közt már január hó első napjaiban a törvényhatóságok útján kiosztatik.

— Az újévvel valóságos felé közeledik a hadsereg adminisztrációjának újjászervezése is, mire néve a hadügyminiszter már több rendeletet bocsátott ki. Katonai intendaturák fognak életbe lépni s ezzel kapcsolatban a hadi igazgatóság és számellenőrség decentralizáltak; a mostani nagy katonai igazgatóságok 17 területre osztatnak fel, s pedig 10 osztrák s 7 magyarra. A hadbíróóságok reformja folytatás számos auditor nyugalmaztatása áll küszöbön, s hasonló intézkedés történik a tábori lelkészekre nézve. Ez utóbbi iránt azonban még ki nem adtak a rendeleteket.

— A báni conferentia, melynek feladata lesz részletes szabályzatokat megállapítani Horvátország kormányzatát illetőleg, Zágrábban megnyitott, s tagokul az ellenzéki követek közül is többet meghívtak. A conferentia maga fogja elhatározni, nyilvánosnak legyenek-e ülésai. Ugyancsak Zágrábról távirják, hogy teljesen hiteles forrásból merített hír szerint Király és Királyné ő Felsege legközelebb meglátogatják a horvát fővárost.

— A „házi zenekör“ december havi előadását f. hó 4-én délután 5 órakor saját helyi, ségében tartja meg ezen műsorozattal: 1. Haydn J. Vonónégyes Fdur. — 2. Kreutzer C. „Granadai éj“ nyitánya zongorán, négy kézre, septett-kísérettel. — 3. Mozart 7 ik vonónégyese. Mind a három szám a zeneköri tagok által előadva, a zongorazást Hintz Róza és Hermina szivecek voltak elvállalni.

— Felsőfejemegye egyik volt képviselője Domokos László is intezett választóihoz egy nyílt levelet, melyen az országgyűlés által kivivott eredményeket fölemelve, a bizalmat megköszöni, s követett irányért helyeslést remél.

— Az egybehívandó 1869—72 diki országgyűlési képviselők megválasztása tárgyában a választási ügynek minden ágazataiban a kezelésére s vezérlésére szükségeltető, s a belügyminiszter úr ő nmlgával közvetlen érintkezésbe lépendő központi bizottmányának megválasztására Dobokamegye állandó bizottmányát az 1869-ik év január hó 15 dik napjára, a maga székhelyére Szamosújvárra egybehívtam. Szamosújvár, decz. 28-án, 1868. B. Bánffy Dániel, főispán.

— Nyilvános szerelmi vallomás. A „Szeg. Híradó“-ban olvassuk, hogy Dékány Teréz jutalmul közelebből a „Szép Helena“ kertülvén színre, a jutalmazottat egyik tisztelője, ki benne — ugy látszik — nem egyedül a színésznőt tiszteli, a következő nyomtatott verssel lepte meg:

Jer szívemre, hadd öleljelek meg
Ég szűltöte, barna kis leány,
Jer, jer édes údve életemnek,
Égjen ajkam ajkad bitorán.

Keblem Aetna, benne tűz szerelmem,
Mely lobogva érted ég csupán,
Él szemed varázshatalma bennem,
Vágya: gyujta titkos menyü után.

Kebled a menyü, melybe tüdvirágul
A szerelmet ültetted az ég...

Min mosolygó hajnal harmatánál
Művészeted csillagfénye ég.

Mint halljuk, e vers jobban mulattatta a közönséget, mint az előadás.

— Legfureszbb krisztkindlit kapott tagadhatlanul a spanyol forradalom hőse, Prim; t. i. egy pompás katulyában csinos — akasztófát, melyen a megajándékozotthoz meglepően hasonlító alak függött.

— Apagyilkos. Rozsnyótól a kassai vonalon haladva, alig negyed órányi távolságra van egy koresma Nyiresi név alatt; az itt levő koresmárosnak fia, ki nem régen menekült a munkási fegyházból, pár hete atyjának orrát leszélezte, s midőn kését szemébe ütötte, a kés eltört, miért nem hajthatta végre megölő szándékát, bizonyost még nem tudhatni, mert az atya még él; mint állítják, e véres tettnek oka az volt, mert a fiu mostoháját szereti; fiu és mostoha rögtön elfogatott.

— Ismét új irodalmi vállalatok: egyik az „Egészszégi tanácsadó“, szerkeszti Pesten Pete Zsigmond, megjelenik havonként kétszer, ára egész évre 4 frt; másik „Vásárhelyi Közlöny“, szerkeszti H. M. Vásárhelyi Ábrai Károly. Vegyes tartalma hetilap, ára egy évre 4 frt.

Hivatalos értesítések kivonata.

Az „Erd. Hiv. Ért.“-ből Árverések: Kolozsvárt a megyei törvényszéknél győrgyalvi fekvők január 25, febr. 27. — Balázsfalván 283 székér széna jan. 14.

A „B. P. Közlöny“-ből kinevezések: A magyar kir. igazságügyminiszter Löw Tóbiás és Tauffer Emil tiszteletbeli fogalmazókat miniszteri rendes fogalmazókká; továbbá Simon Géza, Varga

László és Perczel Lajos tiszteletbeli fogalmazókat ezen czimkét megtartásával, nemkülönbön dr. Ferenczy Sándor és Rohrer László eddigi fogalmazógyakornokokat rendes segéd-fogalmazókká; végre Gajzágó Gerő és Simai Salamon végzett jogászokat az említett miniszteriumhoz fogalmazógyakornokokká nevezte ki.

Nemzeti színház.

Decz. 31-én Benedix vigjátéka „A fogház“. Január 1-én II. Rákóczy Ferencz „Fogsága“ mindkettő Szigethy József pesti kedves vendégünk felléptével, ki az előbbben Szász Jónás jogtudort és szobatudóst, a másodikkban Rákóczy októbert Kritelius jezsuita patert személyesíté szokott művészetével. Kétségtelen, hogy a mélyebb emberi szenvedélyek hű ábrázolása legnagyobb feladata az alakító színművészetnek, hanem az is igaz, hogy az emberi kedély, a humor ép oly széles tért nyújt a tanulmányra s ép oly hivatott tehetséget igényel, mint amaz. Hány komoly írónk, cothurnusban járó színésznők van, míg valódi, finom humoristánk vajmi kevés. Szigethy a színpadi humor az ugynevezett kedélyes apai szerepkör mostani legjelesebb magyar képviselője. Tanusítá ezt az említett mindkét szerepben. Abban a szenvedélynek élő gondatlan tudóst, ebben a szenteskedő jezsuitát egyaránt művésziileg alakítá. Mesterileg játszott még Mátra Laura asszony Amalia szerepében. Ezeket a sympathikus női alakokat nálánál szebben, eszményibben érzékíteni senki sem bírja. Említést érdemel még Prielle Péter mint II. Rákóczy F.

E két előadás alkalmat nyújt figyelmeltetni közönségünket, siessen azon nem mindennapi művelésben részt venni, melyet tiszt. vendégünk játéka nyújt.

A közönség köréből.

Torda, decz. 24-én, 1868. — Mintán városunkból gyakran az igazságtól eltérő hűtelen közlemények juttak a lapokba közre, bárha mint egyszerű polgároknak nem hivatásunk a journalistica a hírlapi vitatkozás, kötelezve érezzük magunkat a „M. Polgár“ 152. számában „Torda város és megye közgyűlései“ czikk fordításait kiigazítani, illetőleg a közönséget a valóról értesíteni.

Tudósító igen tévedett, midőn azt állította, hogy „a Torda városi polgárok ügyvéd Szabó Lajos elnökle alatt nagy gyűlést tartottak, s valószínűleg nem tudja miként Torda város polgárai csak is rendes elnökük a főhadnagy előlétele alatt tarthatnak nagy gyűlést.

De volt a koresomárlási regale joggal bíró birtokosságnak gyűlése, mely hivatta volt intézkedni e joga további miként kezelése és jövedelmének hová fordítása felett, és mintán a mult évben tartott hasonló birtokossági gyűlés ezen regale jog jövedelmének kezelése, helyesebben ellenőrzésére egy hét tagú választmányt választott, melynek elnöke lett volna a legtöbb szavazatot nyert egyén, mivel ezen polgártársunk az elnökséget el nem vállalta, és az utána következő sem akarta elvállalni, így jutott azon választmány elnökségére ügyvéd Szabó Lajos úr.

E választmányi elnöknek kötelessége volt, a szabályok értelmében az e joggal bíró polgárokat e folyó év november 1 ig mulatlanul egybehívni, a jövő feletti intézkedésre, de koránt sem jogosult a nagy gyűléseni elnökösködére, hanem mivel ügyvéd Szabó Lajos úr arra fultalokodott, a tagok elnézték.

Tárgya lett volna leginkább ezen gyűlésnek a birtokosok e joga felett intézkedni, és tekintve a közszükségeket, el is határozottat, a joguk még három egymástáni évre kiadatása, de mivel elmulasztotta ügyvéd Szabó Lajos úr, kötelességéből is kifolyólag a birtokosságot az alapsabályokban meghatározott időben összehívni, a kiadás, a haszonbér lejáratu ideje folyó év december 31 ikére nem volt lehetséges, s így elhatározottat 1869. január havára — a birtokosság kárával is — a jelen haszonbérrel egyezkedni, az árverezés útján leendő kibaszonbérletre pedig a kirdetményt mielőbb közzé tenni, hogy a concurrentia biztosítsék, és a jog e szerint 2 év és 11 óra kiadassék.

Igaz, hogy a választmányának jövőbeni megszüntetésé az ezen jövedelemnek a birtokosság által meghatározott módóni kezelése ellenőrzése a képviselőtestületre ruházatni indítványoztatott, azon okból, mert a választmányának fenntartása, melynek ugy is legtöbbször a képviselőtestület kell érintkeznie e tárgyban, csak nehézségére van a kezelésnek és hátrányára a közügynek; és sajnos, de tény az is, hogy ez indítvány egy merész csinnel vetetett el, mely felett a következő napon heves vita és rendreállítás is fejlett ki, s eredménye lett a választmányának jövőbeni 12 tagra felszaporításávali meghagyása, de a melynek elnökéül a városi főhadnagy választottat, s elnököl ügyvéd úr tagjaul sem választottat meg.

E gyűlés jellemzésére még csak annyit jegyzünk meg, miszerint az elnököt ügyvéd Nagy Imre utasította rendre, mivel mindenkinek véleményét külön külön vagy megtámadta, vagy commentálta, értelmezni kívánta, czélja levén a választmányának minden esetben fenntartása, s dicséretére válik az elnököl ügyvéd úrnak, miszerint rendreállítását ő maga nagyon helyén lenni beismerte, csak hogy

diszítésére vett s még ki nem fizetett kelméket a bizottmány eladás után értékesíti.

A tárlat folyóában beléptidijul feljül fizettek: Gr. Bethlen István 6 versen 7 frt, gr. Teleki Domokosné 4 frt, Kendeffé Árpád 2 frt, b. Bornemisza János 3 versen 3 frt, ezredes Anzenberger 4 versen 4 frt, tábornok Hammelstein 3 frt, Beuel Jánosné 2 frt, gr. Péchy Manó 4 versen 42 frt, gr. Teleki Károly 2 versen 2 db. magyar arany, Vég Bertalan 2 frt, Fischer Lajos 1 frt, gr. Bethlen Emil 1 frt, tisz. Raffai 1 frt, Sikóné 1 frt, Sikó 5 frt, K. Papp Miklós 1 frt 50 kr, Pongrácz Józsi 1 frt, b. Wesselényi István 1 frt, gr. Mikes Miklós 1 frt, Kis Ferdinánd 1 frt, K. Papp Miklós 1 darab egyes arany, b. Czerner 1 frt, Rettinger Kata 40 kr, Pataki Dánielné 1 frt, Gábor Antalné 1 frt, Korbuly Gergely 1 darab egyes arany, Korbuly Bogdán 1 db. egyes arany, b. Kemény Albertné 5 frt, Biásini Domokos 4 frt, Timár Károly 1 frt, Zsigmond Ákos 1 frt, Paget János 1 frt, ifj. Hincz György 1 frt, Ferencz Józsi 1 frt, Zsigmond Elma 1 frt, ifj. Wendler F. 50 kr, b. Bánffy Ádám 1 frt, Grois Nándor 2 frt, Lénhard Ferencz 1 frt, Béli Gergelyné 1 frt, Aubenné 1 frt, Jakab Bogdán 1 frt, gr. Horváth Toldi Lajos 2 frt, Szász Gerő 1 frt, Kohn Sándor 5 frt, Korbuly Géza 1 forint, gr. Lázár Miklós 5 frt, Máriaffy Albert 1 forint, b. Bálinti 1 frt, s több névtelen. Kolozsvárt, decz. 18-kán, 1868.

Gr. Béli Ferenczné, Kovácsi Antal,
a bizottm. elnöke, a bizottmány jegyzője.

A magyar mérnök-egyesület.

XL.

(december 18-kán.)

Méltó joggal kezdetem én is oly forma bevezetéssel jelen rövid közleményemet, mint a minővel a „Pesti Napló“ valamelyik közelebbi számában a könyvészeti rovat vezetője a budapesti szemle ismertetését megnyitja: „igazi türelmetlenséggel lessük (mi magyar mérnökök, részvényes tagok és előfizetők) a „Magyar mérnök-egyesület közlönye“ minden újabb füzetének megjelenését; sajnáljuk a nagy időközöket, melyek az egyes számok egymásra következését elválasztják és sehogy sem tudunk kibékülni azon mostoha körülménnyel, hogy magyar technikai szakirodal-munk ezen egyetlen folyóirata is — hihetőleg a részvétlenség nyomása alatt — annyi nehézséggel küzdök, s hovatovább mind bizonytalanabbá válik megjelenhetése... s tán még fennállása is!

Fájdalommal látom teljesülni X dik számú közleményemnek azon jóslatát, hogy ha a késedelemzés a megkezdett arányban halad, az említett közlönynek folyó év második felére ígért füzetei, majd csak a jövő évben fognak világot látni. — Napról napra, hétről hétre várunk a julius-aug. szept.-október, és nov. decemberi számokat s azokban egyéb általános érdekű czikkok, értekezések mellett az egyesület egyes szakosztályainak üléseiről a folyó tárgyalásokról szóló közleményeket, de bár az év mindjárt lejár az egyesület-től hónapok óta nem kapunk semmit közvetlenül, — a csak azon kivonatos rövid tudósításokkal kellett megelégednünk, melyeket egyik másik figyelmesebb napi lapunk néhány sorban olykor közreadott.

Egy ilyenmő közlemény nyomán legyen szabad ezuttal — eredeti források hiányában — a Magyar mérnök egyesület f. hó 12-dikén tartott szaküléséről elmondanunk azt, hogy abban S. Febr. reich Károly úr tartott előadást a vasúti állomásoknak vízzel való ellátásáról.

Igen érdekes, kiválólag saját tapasztalásai után szerzett ismeretekben gazdag értekezésben tüntetett fel S. úr — mondja a „P. Napló“ idézett közleménye — mindazon nehézségeket, melyek e tekintetben előfordulhatnak. A gyakran nehezen kivihető dolgoknak három nemét különböztet meg: az egyszerű kútásást, a cziszternák felállítását és végre a vízvezetékeknek csak kikerülhetetlen esetekben alkalmazandó költséges módszerét; s mindháromnál tekintettel volt arra, hogy a netáni alkalmas módszer helyettesítése esetén az átalakítások a lehető legegyszerűbb és könnyebb szerrel eszközölthetessenek. — A jelen volt tagok nagy figyelemmel s — hozzá tehetjük — a legnagyobb kényelemmel hallgatták végig az előadást, minthogy a jelenleg lábra kapott lázas vállalkozási szellem a tagok nagy részét távol tartja a közérdekektől, mit leginkább érez a kör közlönye!

Bizony, mondok, e végsorok nem nagyon vigasztalók és biztatók az egyesület közlönye várva várt és elmaradt füzetének mielőbb megjelenése iránt; de épen azért ezenel nyilvánosan felkérjük a szerkesztőket, hogy e tárgyban haladéktalanul nyilatkozzék, mert nem elég csak a helyül lakó és a társulat ügyeit közvetlenül szemlélhető tagoknak tudni az egyesület és közlönyének állapotát: azok nekünk, vidéki részvényes tagoknak is, teljes jogunk van!

Tehát kérünk egy kissé több világosságot!

következve sem bírta biggadsággal vezetni az egy-szerű tanácskozást.

A megye bizottmányi gyűlésen Maurer Béla azon felszólalását, mintha Boér Albert következet-len lenne, ha a jelöltek közül vissza nem lép, Boér Albert erősen visszautasította, kijelentve, hogy jelenben az alkotmány helyre van állítva, s így azok, mely miatt a mult alkalommal visszalé-pett, megszűnt, midőn pedig ügyvéd Szabó Lajos úr a főispáni candidatio ellen felszólalt, s tudósító által jelzett dietióját elmondta, a főispán ő méltó-sága egyszerűen felolvassa a választásokat szabá-lyozó rendelet ide vonatkozó tételét, s kijelentve, hogy ezt felszólalónak tudni kellene, ez által szó-lót rendreutasította és kimutatta, miszerint a tör-vény szerint járt el, mi is a bizottmány közhelyes-lésével találkozott.

Többen.

Nyilt felelet. E megye volt tisztsége, a gyakran előfordult tüzesetekre való tekintettel, még 1866 utolsó felében felszólította a megyei köz-ségeket, hogy alkalmas tűzfecskendőkörül gondos-kodniának, elrendelvé egyszerűsággal a tűzoltó esz-közöknek járásokonként számbavételét. Több oldalról azon óhajítás nyilvánult, hogy gondoskodni mag-a a tisztség a megye egyes községei által még szük-séget tűzfecskendőknek egyetemesen beszerzéséről. Ennek folytán megkezdettek a tárgyalások az iránt, hogy az egyes községek szükségletei megismeret-hessenek, s az egész megye összes községeire nézve megállapíthatassék. E tárgyalások még be-fejezetlenek voltak akkor, a midőn 1867. augusztus havában ezen tisztség hivatalát az alkotmányos átalakulás folytán átvette. A községek részéről az előbbi tisztség által elrendelt részletfizetések már folytak be annakelőtte is, és igen a megye újra szervezése után is, mielőtt a valódi szükséglet meg-állapítása feletti tárgyalások még befejezve lettek volna. Minden átalakulásnak meg vannak azon nehézségei, hogy új egyének lépven a térre a tár-gyakkal részletesen megismerkedés, a folyó ügyek haladását feltartóztatja. Így történt az érintett ügy-gyel is, azonban mint alólirt tisztség, ezen, elődei áltai még be nem fejezhetett tárgyalásokkal meg-ismerkedhetett, nem mulasztotta el azonnali annak befejezése után látni, s miután a régebbi, valamint újabb tárgyalások folytán a szükségletet megállapíthatta 1 darab négykerekű, 25 darab kétkerekű és 223 darab kézi fecskendőkben, folyó évi martius 7-én már szerződött is legjobb hírből álló pesti gyáros Valsér Ferenczettel oly módon, hogy a meg-jelelt számú tűzfecskendőket folyó évi június 30 ig a megye székhelyére N. Enyedre szállítsa. Sőt a kiakadott 9513 frt 30 kr o. é. vállalkozási árbel a szerződés értelmében 3171 frt 10 kr részére ki is fizetett a szerződés aláírásakor. A nevezett vállalkozó cég azonban szerződési kötelezettségé-nek meg nem felelt, ugyanis ezen tisztségnek foly-tonos és komoly sürgetéseire is csak f. évi nov-vegre szállított 94 db kézi és 14 db kétkerekű fecskendőt, melyek 4 járás községeinek ugyanazon hó 30-án kiosztattak. A tisztség maga részéről sem-mit sem mulasztott el ezen ügy szorgalmazására, s miután a vállalkozó cég folytonosan reményesi-tette a szállítást minél előbb eszközölése iránt, tör-vényes keresetet nem támasztott ugyan ellene, de minden késedelemből folyó károsítások iránt fele-lőssé tette mindannyiszor. Miután vállalkozó már az általa felvett 3171 frt 10 krnál nagyobb össze-sen 4430 forint értékre szállított, azon biztos re-ményben van ezen tisztség legutóbbi figyelmezte-tési folytán, hogy nevezett vállalkozó cég vala-mint anyagi, úgy saját hitelének erkölcsi érdeké-ben sem mulasztandja el a további szállítást ígé-rete szerinti minél rövidebb idő alatt eszközölni, mit ha nem tenne, a tisztség kénytelen leand vál-lalkozó rovására, mint ezt már több ízben kijelen-tette, más vállalkozóval szerződni.

Az egyes községek által eddigelő teljesített részletfizetések a szerződés mellett kiadott 3171 frt 10 kr és szállítási díjban fizetett 196 frt 73 kr kivételével a keblt pénztárban szoros számvitel mellett őriztetnek, miután a vállalkozási szerződés szerint, az egész összegnek csak $\frac{1}{3}$ -ada volt a szerződés megkötése alkalmával, $\frac{1}{3}$ -ada az egész mennyiség leszállítása, és $\frac{1}{3}$ -ada az átadás után hat hóval fizetendő, következőleg gondoskodva van arról, hogy ha vállalkozó kötelezettségét a szerző-dés értelmében nem teljesíté, ellenébe az igazsá-gos kártérítés érvényesíthető legyen, hosszabb törvénykezés nélkül is.

Szolgálgjon ez megnyugtató, s egyszerűsággal feleletül mindazon felszólalásokra, melyek ez ügy-ben a „Siebenbürgen Bote“ és „Gazetta Transil-vaniei“ című lapokban emeltettek. N. Enyeden, 1868. december 18-án.

Alsó-Fejérmegye tisztsége.

KÜLFÖLD.

Bukarest, decz. 28. A tegnapi esti népgyű-lésben Bratiano, tekintve a magyarország és Ausz-tria részéről fenyegető közeli veszélyt, a leggyor-sabb fölfegyverkezésre hívá fel népet.

A „France“ szerint Törökország kinyilatkoz-tatta volna, hogy soha sem egyeznék bele abba,

hogy Krétáról lemondjon, sem hogy önkormány-zatot adjon neki. — A conferentia létrejötte való-színű, de Török- és Görögország kölcsönös hangu-lata igen nehezíti a conferentia alapjának meg-állapítását.

Azon hirre vonatkozól, hogy Muszk a or-szág a déli határokon hadsereget von össze, a lengyel határról következőket írnak: Hir-ként beszélnek, hogy azon esetre, ha a törökök át-lépnek a görög határt, a kiewi és odessai katonai kerületek csapatai hadilábra állíthatnának, s két hadtestre osztva, egy főparancsnokság alatt Pruth-vagy Duna-hadsereget képeznének. Mint fővezér és odessai kerület főnökén, Kotzebuen volna a sor, háboru esetében azonban inkább valamely muszka nevet választanának.

Garibaldi, mint egy olasz lap jelenti, egész-ségi tekintetéből visszautasította volna az athe-ni cselekvési comité azon ajánlatát, hogy vegye át a görögországi szabad csapatok felett a parancs-nokságot.

Berlin jelenleg a különféle nemzetiségek igazgatónak gyűlhelye, kik Bismark grófnak nagyvárúgyó czéljaik védőjét és támogatóját vélik föltálni. A porosz fővárosban létezik jelenleg ru-mán, magyar (?), görög, olasz, sőt spanyol club is.

Crétából folyó hó 13-ról kelt tudósítások szerint a tél ott már érezhető s a csekély számú fölkelők csak nehezen tarthatandják magukat a he-gyek közt, hova visszavonultak. Mióta a sphakio-ták meghódították s a török csapatok az aja-rumel-i völgytorkokat ellenállás nélkül megszállták, sokkal nehezebb a fölkelők számára erősbítéseket szállítani ki.

Bukurestből m. hó 28-ról jelentik, hogy Galaczba s Ismailba számos görög családok érke-ztek mint emigránsok Törökországból. A román kormány azokat az országos törvények oltalmában részesíti; de a görög consulság hatóságát nem ismeri el; továbbá azoknak tüsténti kiutasítás mel-lett Törökország elleni minden manifestatio tilt-va van.

Szerbia magatartásáról, a görög-török viszályl szemben, a prágai „Korrespondenz“ Belgrádból egy, állítólag előkelő forrásból eredő levelet közöl, mely megdönthetetlen tényként állítja föl azon nézetét, hogy Szerbia a Törökország elleni háboruban részt fog venni, s részt kell vennie, „Az osztrák-magyar mouarchieának, mond az idé-zett levél, támogatnia kell a szabadság és civi-li-zatio érdekében ezen háborút: szakítania kell örökre a török sympathiákkal s a keresztény né-pek hálaját örökre biztosítva lesz a monarchia leg-itim befolyásának a Keletre.“

A „Times“ még mindig azt hiszi, hogy Francia- s Angolország képesek lesznek a ko-moly ellenségeskedéseket elhárítani.

A „Morning Post“-nak a görög-török vi-szályról Bécsből ezt írják: „Noha a helyzet igen válságosnak látszik, csak akkor lehet valódi ves-zélytől félni, ha a thessaliai határon álló Omer-pasa parancsot kap Görögországba vonulni be. A porta ez iránti határozatai egyelőre még titkok. Ezen körülmények közt megjegyzésre méltó, hogy a görög román propaganda nagyon győnge a porta uralmának lerázására, kivált most, midőn Orosz-ország segélye hiányzik. Ez utóbbi jelenleg min-dent elkövet a szárazon való háboru megállítására, s mennyiben ez Görögországnak tetemesen ártana, s továbbá Oroszországot is lényegesen mérvben érin-tené, melynek tekintéylet most Keleten nagyon ve-szélyeztetve van. Mig a hatalmak ezen s a román kérdésben egyetértenek, itt a jelen bonyodalomnak semmi komoly következményétől sem félnék. Egy-észen másképp alakulna a dolog, ha a közös egyet-értés megháboríthatnék. A diplomaiati működés mellett sok függ a görög államférfiaknak kéz alatt adott tanácsoktól. Az ausztriai kormány minden eszközzel előmozdítani igyekezett a védhatalmak diplomaiati működését.“

Már a „Morning Herald“ legkevésbé sem kételkedik róla, hogy világosan ki fog derülni, hogy az új török politika egyedül a lealázó állá-sát megunt szultán kezdeményezéséből eredt, a ki állítja, hogy a crétai fölkelésnek s a görög fondor-latoknak minden áron végett kell vetni, különlön-ben Törökország megbukása kikerülhelten lenne. Minden esetre csak nehezen lehet megfejteni, hogy miként válhatnék hasznára a Porta Görögország elleni harezias működése Austria s Franciaor-szág Poroszország elleni állítólagos ellenséges in-dulatának.

Páris, decz. 28. A „Journ. de Paris“ jelen-ti: A badeni őrségre vonatkozó terv, mely az éj-szak-német szövetségi tanács elé terjesztett nagy aggályokat ébreszt.

A mai „Liberté“ Bourbon Henriknek, a spanyol király testvérének Párisból decz. 21-én kelt s a spanyol kormányhoz intézett iratát közli; — ezen irat élénken kizd Montpensier hg ellen; az irat Was-hington hirnevét sokkal nagyobbak mondja Cae-sarénál; mivel mint egyszerű polgár tért vissza Spanyolországba és a spanyol tengerészetbe való újra-beosztását kívánta.

Legújabb.

Krakó, dec. 30. Szezakovánál 80 Romániá-ba szánt porosz ágyú lön letartoztatva, miután a vizsgálatnál kiderült, hogy nem gépalkatrészek; a jelentésre érkezett felsőbb parancs nyomán azonban akadály nélkül tovább vitettek.

Berlin, dec. 30. A mai „Prov. Corr.“ jelen-ti: Franciaország már elküldé az 1856-ki párisi szerződést aláírt hatalmakhoz a conferentia-ra való meghívást. Előreláthatólag a hatalmaknak Párisban meghitelezve levő képviselői fognak ez ügyben is meghatalmaztatni. Hirszerint a conferentia kizáró-lag azon javaslatokat fogja tanácskozás alá venni, melyek czélszerűeknek fognak tekintetni a görög-török viszály kiegyenlítésére. A keleti ügyet érde-kekelhető egyéb kérdések nem képezendik a confe-rentia tanácskozásainak tárgyát.

Belgrád, dec. 30. Az alkotmány-bizottság ma fejezte be üléseit. A regenség részéről előter-jesztett program majdnem egyhangulag elfogad-tatott. A regenség végül a kormány részéről kö-zönetet fejezett ki, a bizottságnak a kormányával egybehangzó nézeteit.

Konstantinápoly, dec. 30. délben. Épen most jött hírül azou hiteles jelentés, hogy az ugy-nevezett ideiglenes kormány és krétai fölkelők a portának való meghódoláskat kinyilatkoztatták.

Berlin, dec. 30. Kétségtelennek tartják, hogy a görög török viszály kiegyenlítésére egybe-gytlendő conferentia-ra a meghívott hatalmak mind-nyájan elküldik képviselőiket. A conferentia egybe-gyűlése 1869. jan. 2-ra van kilitásba véve. Bizo-nyosnak tarthatni, hogy a hatalmak minden részről való fellépésének sikertüend a viszályt békés uton kiegyenlíteni.

Páris, dec. 30. A conferentia alapja iránt a hatalmak mind egyetértenek. Törökország ugy, mint Görögország béktülekény szelleműl vannak át-hatva.

KÖZGAZDASÁG.

Felelet*)

T. Bod Károly urnak a „Kolozvári Köz-löny“ m. é. 132. számában alólirthez in-tézet nyilt válaszra.

Előre kívánom bocsátani, hogy nem tartva ma-gamat felhatalmazottnak arra, hogy a kolozvári pince-egylet nevében feleljek a jelelt válaszra, mely-nek csak czime van hozzáim intezve; ezen közérdekű ügyre nézve csak egyéni nézetem sorolom elé, s te-kintve annak fontosságát, közgazdaszatunkra nézve — mellözöm a válaszban előforduló, nem az ügyre tartozó — kifejezések bíralatát, és egészen tárgyla-gos kívánok maradni.

Ha tekintetbe vesszük természetű boraink leg-nagyobb részének külkereskedésre alkalmatlan vol-tát, s e miatt boriparunk fejletlenségét, ha eszünkbe jutnak mindennap növekedő szükségünk, melyeket — hazánk bortermelő képessége mellett — okszerű szőlőművelés és borgezdaság bevezetése folytán nagymértékben meg lehetne apasztani, ha hisszük, hogy ismerethiányt munkával pótolni nem lehet, — nem is gondolva a haladó kor igényeire, önkényte-lenül is fel kell ismernünk a gazdasági egyesület pince-egyleti osztálya által kitűzött czél fontosságát és közhasznuságát.

Ismerjük és ismertessük meg szőlőszetünk és borászatunk jelen állását, mutassuk ki azoknak hiányait, tüntessük fel azt mi jó es megtartandó, vá-lasztuk ki szőlőfajaink s a divatozó művelési módok közül azt, mi viszonyainknak leginkább megfelel, be-essüljük a hazaiból azt, mi erre érdemes, vessük el a rosszat, pótoljuk a hiányost jobbal — talán — külföldivel is, igyekezzünk azon felszámíthatatlan külföldfeleséget, mely hazai borainknál létezik, el-enyészteni, pincegazdaságunkban, boraink kezelésé-ben, alkalmazzuk az eddigéni helyesebb s jobb mó-dot: nézetem szerint ez az út, mely a közlekedési viszonyok javulása mellett szőlőszetünk s boriparunk emeléséhez vezet.

Mindaddig, mig tekintetbe nem vesszük, hogy mely szőlőfajból készült boraink alkalmasak külke-reskedésre, a mig ezen piacok egymástól eltérő igényeire nem figyelünk, mig okszerű szőlőművelés folytán borainknak a jeleninél olesőbb árakat nem eszközünk, külkereskedésre nem számíthatunk. Soha sem szabad felednünk, hogy mig az északon fekvő piacok szeszűs, de kevésbbé zamatos, addig az in-kább délre fekvők kiválóan zamatos, könnyebb bo-rokat kívánunk. Ehez kell alkalmaztatnunk szőlőfa-jaink megválasztását a talaj és éghajlati viszonyok-hoz képest. Vannak már külkereskedésre alkalmas boraink, de mint a tapasztalat mutatja, azoknak csak akkor lesz a külföldi piacokon helye, ha árukat csaknem a mostaniak egy harmadára szállít-juk le. Mindezen akadályokat boriparunk fejlődésé-ben csak az említett elvek érvényesítése által győz-hejtük le.

A pince-egylet többet bizza saját munkássá-gában, mint mások segítségében, e czélla törekedik mely — mint válszírú ur is elismeri — igen szép és hasznos nemcsak tudományos, de közgazdaszati szempontból is.

A czél fontossága és hasznosságára nézve te-

hát egyetértünk, s ismerve annak becsét, elérésében segédkezet nyujtani hazafi kötelesség.

Mi módon érjük el ezen czélt legkönnyeb-ben? legkevesebb áldozattal? s a mi legfontosabb, legrovidebb idő alatt? ezek azon kérdések, melyek-re nézve válszírú urral egy véleményben nem lehetek.

A szőlőismét, szőlőművelési mód megválszát-sát s az összehasonlító kísérleteket illetőleg, azt hi-szem, hogy ha ezen igyekezetemben egy szőlőskert, mint valami műterem, áll rendelkezésemre, melyben a mire szükségem van mind feltalálom, s minden tárva áll tudógyam kielégítésére, sokkal hamarabb, könnyebben és minden költség nélkül érhetem el czéomat, mintha egész országot s ennek szőlőshe-gyeit kell béutazni, hogy feltaláljam s megismerjem azt, mi czéломhoz vezet, s hogy válszírú ur hason-latával éljek, meg vagyok győződve, hogy ha a nö-vénytan megállapításaért rendezett fűvészkertek hiá-nyában nem kellett volna, s nem kellene ma is az egész növényvilágot — szétszórta, a mint az az anya természetben fellelhető — tanulmányozni, sok pénzt lehetett volna meggazdálkodni, s a mit a nö-vénytan létrehozásában századok alig voltak képe-sek meghozni, évtizedek alatt lehetett volna elérni. De a mi a növénytanál lehetetlen, eszközölhető a szőlőisménél, mert itt csak egy meghonosított és kisebbre térre összevont növénycsaládról van szó.

Nem is tartom kivihetetlennek egy olyan szőlőskert rendezését, melyben minden hazánkban fel-található s talán külföldről tetszés szerint válszát-tott szőlőfajok képviselve legyenek; mert p. o. tud-juk, hogy hazánk szőlőszet tekintetéből hat borvi-dékre van osztva, s a borvidékek egyes helységei külön meghatározva: így hát szőlős kertekben min-den előtt hat táblát jegyeznek ki, a hat borvidék külön-külön képviselésére, ezekben megfelelőleg — sorokban ültetem az illető borvidékben művelés alatt álló szőlőfajokat, egy sorban csak egy fajt, a hány különböző elnevezésű szőlővessző küldetik tehát be egy borvidékről, ennek táblájában anynyi sort ütete-tek, s ha az ezen sorokban előforduló hiányokat mindég csak a már azokba ültetett szőlőtőkék ves-zésből pótolom ki, bizonyos vagyok, hogy táblám-ban zürzavar nem jó elé, ha szinte — mi nem lé-tezik — ezer meg ezer különböző fajt kellene is beléültetni. Az sem hozna zavarba, ha valamelyik szőlővessző többféle elnevezések mellett küldetnék bé, mert az ilyeneknek sorát a szerint, mindenik névvel nevezném meg — természetesen nem papíro-san — a mint beküldésekor megnevezem találtam. E rendszabályt megtartva állítanám bé mindenik táblámat, s nem zavarom, ha azok, kiket szőlőves-zző küldésre felszólítottam, ugyanazon fajú szőlő-vesszőt különböző elnevezés alatt küldenek bé, mert az lévén czélom, hogy a különböző elnevezéseket kiegyenlitem, az azosság legelső felismerésekor ki volna a hiány egyenlíthető, s figyelmeztethetném az érdekelteket tanulmányozásom eredményére. Hogy pedig ezen tanulmányozás csakis egy ily módon ren-dezett szőlőskertben elérhető, könnyen átláthatjuk, ha eszünkbe jut, hogy a szőlő fája és levelei fejlé-dések alatt oly sok változatosságot tüntetnek fel, hogy azokat minden nap szükséges figyelemmel ki-sérni, mit szőlőhegyeinkben bizonyosan nem te-hetnek.

(Vége köv.)

Távirati tudósítás a bécsi börzéről.

December 30-n: 5% Metaliques 100 frt 58.85. 5% Nemzeti kölcsön 100 frt 64.—. Kamat 59.50. 1860. Kölcsön 91.40. Bankrészvény 669. Hite-lintézetű részvény 200 frt 243.10. London 10 ft st. 100 frt 23 $\frac{1}{4}$ kr 119.40. Ezüst 117.65. Cs. királyi arany 5.69.

Erdélyi földteh. kötv. dec. 29-kén: 70. 50.

Tulajd. és felelős szerkesztő: Sándor József.

Nyiltér.*)

Borbáudi nemes születésű, előbb honvéd, ké-sőbb oláh- és török földre menekült, utóbb Gari-baldi fölkel seregébe önkén eskedett katona, Miksa Rudolf, szolgálatomba állván, december 19-kén éjjel saárdi születésű Britskás Pánphilimon béresemet is Borbándról magához csábitván, há-zamtól megszökött, s mint asztal mellett szolgált legényemnek kezére bizott két személyre való ezüst étszereimet, ezüst pallókkal, s6- és egy ezüst gyer-tyartatóval, minden tölem kapott öltönyeit magával vitt el; jár veres zsinoros kék posztó huszárkában, ahoz szabott nadrágban, veres sapkában, fekete bá-ránybőrrel bélelt ahtilában; beszél honunk három nyelvén kívül olaszul is; barna, közép termetű, fe-kete bajuszu; 46 éves; minden ütlevelei kezem közt maradván, maga igazolására hiteles okmányt nem képes előmutatni; azért, ha szolgálatot, vagy kedvezőbb állomást keresend, sziveskedjék min-denki őt Borbándra születése helyiségébe, annak előjáróságához, vagyis k.-f.-vári kapitányi hivatal-hoz, hol bnténye szintén tudatik — őrizettel visz-szautasítani.

K.-F.-vár, decz. 24-kén, 1868.

Fogarasi Antal.

*) Az e rovathoz megjelenő cikkekért csak a saját-hatósággal szemben vállal felelősséget a szerk.

NEM HIVATALOS

Valódi egri-piros és aszszu-bor.

Alólrtnál kapható a legkitünőbb minőségű valódi egripiros-és aszszubor bórdo- és üvegszámra, (az üvegek egy kupások.) Értekezhetni íranta Kónya Rudolfnál belsején-utczában.

Csak 50 krczi koczkázattal nyerhetni 20,000 frtot egy Rudolfsorsjegy

vételével, és pedig a következő módon: Alólrított, ezen sorsjegyek biztonsága felől meg levén győződve, s azoknak előnyös játékesete mellett, mert évenként 2 huzásuk van változatosan 25.000 és 20.000 forint fonyereménnyel, továbbá hogy ezen sorsjegyek mindegyikének legalább 12 forintot kell nyernie, elhatározta magát, hogy t. vásárlóinak s az egész közönségnek ezen sorsjegyek iránti nézetéről tanúságot tehessen, mindazon Rudolf-sorsjegyeket, matól 1869 január 10-ig nála darabonként 15 frt 50 krajával vásároltatnak, csak 50 kr különbséggel, tehát 15 frton a huzás után, 1869 ápril 1-től 15-ig visszavásárolni. Múntán e sorsjegyek biztonságuk, előnyös játékesetük, esinos és díszes kiállításuk és anynyira olesó áruk következtében különösen kártesoni és újévi ajándéku szolgálhatnak, azok, vásárlására tisztelettel fölkeri a t. közönséget SOTHEN C. JAN., bank- és váltóüzlete Bécsben, Graben 13. Vidéki megrendelések pénzbeutládés, vagy csak csekély felpénz beutládésével postai utánvét mellett is a leggyorsabban teljesítetnek.

POPP J. G. gyakorlati fogorvos urnak Bécs, Stadt, Bognergasse Nro. 2. Ezennel bizonyitom, hogy a valódi Anatherin-szájvizet heves fogfájás miatt használtam, s kevés perc mulva fájdalom megszűnt. Ezen szer, kitünősége mellett a foghús erősítésére is, minden szenvedőnek ajánlható. — Lindau, 1867 majus 10-én Dölzer D., gépmester. BIZOMÁNYOSOK: Kolozsvárt: WOLFF J., Dr. HINCZ Gy. ENGEL J és BINDER gyógyserészek és KARVÁZY J. Toidán: Wolf gyógyss. Szebenben: Müller gyógyss. Zóhrer, Steiner. Brassóban: Fabick gyógyss. Jekelius gyógyss. C. Anken. Károly-Fehérvárt: Sander gyógysszerész. Segesvárt: Missbacher, Dómián D. és Markus Fr. Beszterczén: Dietrich, Fleischer és Torgavits Ed. Dézsen: Krómer Sámuel. Déván: Bosniaki & Gergely. Medgyesen: Folbert gyógyss. Nagy-Engyeden: Oberth J. gyógyss. M. Vádrhelyt: Fogarasi D. és Bucher. Szászvároson: Leonhardt. Szász-Régenben: Traugott és Wachner. Zilahán: Weiss gyógyss. Sz. Somlyón: R. Tarsa Ign. Kézdi-Vádrhelyt: Nagy Jakab. Bözörményben: Lányi J. gyógyss. Nagy-Bányán: Papp gyógyss. N. Károlyban: Jellinek gyógyss. Nyireggházán: Baesay B. gyógyss. Szinyér-Váralyán: Gerber gyógyss.

Nagy-Várad, december havában, 1868. Bátorkodunk tudomásul adni, miszerint az első erdélyi vaspályának megnyitása alkalmával, Károly-Fehérvárott helybeli üzletünknek egy fiók üzletét megnyitottuk. Ez utóbbi üzletünk szoros összeköttetésben leend a közel fekvő Alvincz nevű állomással, mely által azon állomáshoz igazgatott szállítások is legpontosabban eszközölhetők általunk. Berlitzer Ign. és Blum Jak.

KARACSONI AJÁNDÉKUL! Selyem- és divatárú raktár AZ OSZTRÁK KORONAHERCEGHEZ Bécs a Bognergasse szegletén Bécs. Következő cikkek tetemesen leszallított árban árultatnak. SELYEM-KELMÉKIBEN: Szines tafota, egészen tiszta selyem, legújabb mustrák szerint, róf számra 1 frt 40 krtól 2 frtig. Ruha-, atlasz-, egész selyem, minden színben, rófe 2 fit 10 kr. Szines faille 2 frt 50 krtól kezdve. „ grosgrains, róf számra 2 frt 75 kr. Egy tökéletes fekete selyem ruha, kezesség mellett 18 frt — kr. Egy lyoni foulard-ruha, legjobb minőségű (10 róf, 3/4 széles) 12 frt — kr. Legújabb gyapjú-szövetek nagyszerű raktára. Különösen figyelemre méltó: Egy nagy mennyiségű demi Luster, 3/4 széles, rófe 25 kr. Mustrák kívánatra ingyen és bérmentesen küldetnek. DIAMANT és MÜLLER.

New-Yorki Wheler & Wilson és Howe Mannfg. társak amerikai VARRÓGÉPEK ügynöksége Teutsch J. B-nél Segesvárt eredeti gyári áron árul, pontos szolgálat biztosítása mellett. Az 1867-diki párisi világtárlaton 82 versenyző gyár közt Wheler és Wilson urak nyerték az egyetlen arany-érmét. Ezen kitüntetés tényleges tanúságot tesz ezen varrógépek még eddig feltul nem mult jelessegeről, s minden további dicsérettel feleslegessé tesz. VIDÉKI megrendelések tekintettel a szállításra és pakolásra, költség nélkül szállítatnak helyre a raktár által TEUTSCH J. B-nél Segesvárt.

FEHÉR MELL-SZÖRP (weiser Brust-Syrup) több egészségügyi hatóságok s tiszti főorvosok által igazolva, mindennemű idült köhögések, mellfájások, náthaláz, elévült rekedtség, torokbántalmak s tüdő-elnyálkásodás ellen eddig még kielégítő siker nélkül soba nem használtatott! — Ezen szörp mindjárt az első használatnál feltünően jótékonyan hat, — különösen görcsös köhögés és számarhurutnál; elősegíti a nehéz s megaludt nyálkákiköpést, a gégeingert azonnal enyhíti, s rövid idő alatt eltávolítja minden, — még az oly heves és gonosz asztkörköhögést is, s a vérhányást. Egy kisebb üveg 60 kr., nagyobb üveg 1 frt. Mayer G. A. W., gyáros Breslauban. Kapható: Kolozsvárt, Bnder K. gyógyserésznél belső monostorutca a Redout során.

CSAK JÓ SÖR VALÓDI ÉLET-ITAL!!! a szárazföld legjelesebb és legmegpróbáltabb sörei. !!!Palack-sör!!! ajánlja SPRINGER M. bécsi központi fő-sör-raktára, Leopoldstadt, Praterstrasse 42 sz. a u. m. Kleinschwechati kiviteli ászok-sör palack számra 15 kr. St. Marxi extra máreziusi sör 17 „ Pilseni salon-bak-sör 15 „ Liesingi sziklapincei kettős ászok-sör 20 „ Jeles dajka-sör 15 „ és angol porter-sör 15 „ és angol porter-sör 1 frt. — s bátorodik fennebbi központi raktár még azon biztosítást is hozzátenni, hogy említett sörnek mint a legtáplálóbak, legjobb iztek s az egészségre legjótékonyabban hatók ismeretese az egész Continensen, s ezért mindenkinek jogosan ajánlhatók. A pénz beutládése, vagy utánvét mellett 24—48 palackos ládák minden hová leggyorsabban széküldetnek. Minden palackért 10 kr. betétel, a mely az üres palackok beutládésekor azonnal visszaadatik, vagy a megrendelés megütjtásakor leszámítatik.

Legnagyobb választéku varrógép-raktár Boer Sándornál Kolozsvárt bel-magyarutca 318 szám alatt. E raktár valamennyi szerkezettü, jelesen Wheeler és Wilson, Grover és Raker, Wilcox és Gibbs, Howe, Raymond, Boltmann sat. féle gépekkel úgy el van látva, hogy különböző czélokra u. m. családú használatra, fehérenemü és női munka varrásra, valamint férfi cipész-, szígyártó-, női cipész-, férfi szabó-, női szabó munkákra mind külön, szakértelem mel választott gégen alkalmas. Találhatók ott tovább: több fajta eddig itt nem ismert és gyakorlati használatra igen alkalmas kézi varrógépek 20 forintól kezdődöleg végre varrógépü tü, czéma és selyem. Egyszermind mindennemű női munka, gépi és kézi varrás elkészítése elvállaltik. Vidéki megrendelések pontos végrehajtása mellett, tudakoló levelek posta fordultával megválaszoltatnak.

STEIN JÁNOS könyvkereskedésében Kolozsvárt kapható: Gothaischer genealogischer Hofkalender nebst Diplomatisch-statistischem Jahrbuche auf das Jahr 1869. 106 Jahrgang. Ára 2 frt 70 kr. Almanach de Gotha Annuaire diplomatique et statistique pour l'année 1869. 106-e année. Ára 2 frt 70 kr. Gothaisches genealogisches Taschenbuch der gräflichen Häuser auf das Jahr 1869. 42 Jahrgang. Ára 3 frt. Gothaisches genealogisches Taschenbuch der freiherrlichen Häuser auf das Jahr 1869. 19 Jahrgang. Ára 3 frt. Erdély régiségei. Irta KÖVÁRI LÁSZLÓ. 30 fametszvénynyel. Második bővített és ja itott kiadás. Nagy nyolezadré XII. és 335 lap vastag velin papiron, ára 4 frt o. é. Tartalma. I. Óskori emlékek: 1. Dák és római emlékek. 2. Hun emlékek. 3. Ismeretlen eredeti várnymok. A) a székely földön, B) a székely földön innen. II. Magyarokri erődítmények: 1. Hatósági erődök: A) a magyarországi várak, B) a székelyszéki várak, C) szászszéki kerített városok 2. Állam erődök: A) végvárak, B) zászlós urasági várak, C) fellegrvárak. 3. Lovagvárak és családú kastélyok. 4. Községi és templom kastélyok. III. Magyarokri egyházi építmények. 1. Monostorok és kolostorok. 2. Egyházaink: A) Román izlésü templomok, B) Góth izlésü templomok, C) emléktörz templomok IV. Kisebb építmények: 1. Vegyes épületek. 2. Hadjárati emlékek.

Kolozsvári nagy naptár Szerkesztette Léczfalvi B. László. A m. k. felelős ministerium, m. kahétszemélyes tábla, m. k. itelótábla és Erdély tiszti-névtárával. Bolti ára 80 kr. Erdélyi képes naptár. Ára 26 kr. Irodai fali naptár katolikus és protestáns, görög-orosz és izraellia naptárral, bélyegilleték-táblával, a kolozsvári kir. posta, távirda és Biasini-gyorskocsi menetrendével. Különös tekintettel hivatali használatra. Ára 30 kr. postán küldve 35 kr.

Felhívás. Wiese Fr. pénzszekrény gyáros ur Bécsben a hozzá intézett felszólalásunknak mindöddig nem tett elégét. I méltóve felhívjuk tehát öt nyilvánosan, hogy a vezetése alatt kés. itett, s a Stanislaui nagy égés alkalmával teljesen átégett két szekrényt, melyet, ha misan, a mi gyártmányunknak adott ki, gyárunkban megzemelés alá vegye. Hasonlóképpen mindenkinek tetszésétől függ, magának állításaink igazságáról a nevezett szekrények átvizsgálása által meggyőződést szerezni. Bécs, nov. 28. 1868. Wertheim F. és társa. es. 4. szab. első ausztr. szekrény-gyára. (448) 3—3

Fehérenemü bélyegek, egész Európában elismervék, pótolják a drága jegyzést s a fehérenemü himzett varrását, tehát szállodák, fürdők, kórházak, nevelő intézetek családok s a es k. tiszti urak számára fontosak. 1 fehérenemü bélyeg 2 bettivel 30 kr. 1 üveg jegyzőfesték, kitörülhetlen 30 „ 1 nyomó párna és esetet 10 „ 1 szám 6 kr., mindenféle korona 40 „ 1 stampiglia egész czéggel, névvel és lakhelyvel 2 frt. 85 krtól 4 ftig. Metsző és sablon-munkák egész correct kivittel, jótállás mellett 40% kal olesőbbak mint bárhol másutt. Levél papírok, 100 drb. finom fehér 35, 55—75 kr. szines 65 kr. borítékok 35, 55—75 kr. szinesek 65 kr. 100 drb. monogramm papíra és borítékokra szinezve 45 kr., és monogramm peesébélyegek 25 kr. 1000 drb. egész névvel és lakhelyvel, tetszés szerinti színben 1 frt 80 kr. 2 frt 50 kr. 100 drb. látagató jegy bristol papiron 60 kr., mindkét oldalon simított papiron 85 kr. Bettelheim H. bizomány-üzlete a es. kir. kertész társulat épüleében Bécsben. Kezeskedök, papírásuk sat. a fehérenemü bélyegek után tetemes árel engedést nyerne. Megrendelések utánvét mellett Ár jegyzékek ingyen és bérmentve.

Bájelentés! Alólrtnak van szerencséje egész tisztelettel jelenteni a u. é. közönségnek, hogy január 16-án a redout-teremben egy gyermekbált fog rendezni. A hasonemü, alólrít által más években rendezett bálók iránt tanúsított részvét remélnem engedti, hogy az idén is azt kiérdemelnem szerencsém leend. Swatek György. (467) 3—3

Ily szemüvegeket és orrcsüptetőket, valamint jeles színhazi látesóket, melyek a szemet nem fárasztják, készít és árul BOSCOVITZ A. opticus és erömüvész. Kolozsvárt, főtér, dr. Szabó-féle ház. Csak ezülszerűleg választott, hibátlan szemüvegek kímélt és tartják meg a láterót. (387)

Kávé, bécsi fontja: 60, 65, 70 kr. egész 1 frt 10 krig, árulja a keletindiai kávé-raktár BÉCSBEN, Graben, 29. a Trattnerhof udvarán. Vidékre utánvét mellett. Legalább 30 fr vásárlásnál a szállítás minden vasúti és gözhajó állomáshoz ingyen. (345) 2/1 (14—24)